

М.Т.Столярова

ЩОДЕННИК

**великого патріота
малої Батьківщини
(вибране)**

2017

Олександр Кириченко

10.11.1938 – 30.10.1985

Передмова

Народилася Столярова Майя Тимофіївна 2 червня 1936 року в місті Харків. Має огульцівське коріння по материнській лінії. З 1942 року проживала в селі Огульці, навчалася в Огульцівській семирічній школі. Закінчила в 1954 році середню школу № 113 міста Харкова та в 1959 році Харківський бібліотечний інститут. Працювала на ХТЗ та в Науково-дослідному інституті «Електротяжмаш» (відділ науково-технічної інформації).

У 1996 їй присвоєно звання «Почесний житель села Огульці» за №1. Упорядник книги «Згадки про минуле», 2012 року, присвяченої 100-річчю з дня народження її матері Дейнека Уліти Демидівни, автор книги «Історія вулиць села» (с.Огульці Валківського району Харківської області), 2013 року, присвяченої 70-річчю визволення села від німецько-фашистських загарбників, автор багатьох краєзнавчих статей про Огульці.

На питання «Чому я займаюсь краєзнавством?» у своїх спогадах написала: «Поки жива, хочу приносити користь селу і довести, що кращої точки на планеті не знайти і щоб ви (огульчани) зрозуміли і були вдячні своїм предкам за те, що оселилися тут колись.

Допомагайте старим, самотнім, німецьким. Це вони жива історія села. Будьте добрішими до них. Ніколи не кичіться своїм багатством і не заздріть чужому. Гордіться своїми роботящими руками, розумною головою і добрим серцем. Такими були ваші предки. Бажаю вам продовжувати свій рід достойними потомками, які будуть шанувати вас, а потім пам'ять про вас.

А моя задача виявляти найталановитіших і сповіщати про це.» (30.01.1995)

*Н.Т.Янковська, директор шкільного «Музею історії освіти села Огульці»,
учитель математики Огульцівської ЗОШ I-III ступенів*

Трудовий і життєвий шлях Олександра Сергійовича Кириченка є різностороннім і складним, насиченим злетами і падіннями, здобутками і розчаруваннями, переповнений національно-патріотичними мотивами. Олександр Сергійович був людиною непересічної особливості долі і громадянином України не свого часу, випереджуючи при своєму житті його плин на десятиліття. А на сучасному етапі державотворення в Україні його творчий шлях є надзвичайно актуальним, важливим та знаковим прикладом для наслідування багатьма поколіннями українців, оскільки Олександр Сергійович знайшов у собі сміливість ще у радянські часи щиро любити Україну, рідне село Огульці,

українську мову, шанувати і популяризувати національні традиції, творчість Т.Г.Шевченка, Лесі Українки, І.Франка, самоідентифікуватися, не злякатися

тодішнього режиму та присвятити все життя безмежній любові до України, що і називається патріотизмом.

Приємним є те, що пам'ять про Кириченка О.С. шанується земляками, учнями школи, його прізвище часто згадується під час проведення шкільних навчально-виховних, краєзнавчих, культуро-освітніх заходів та відображена у багатьох дослідженнях історично-краєзнавчого спрямування, що підтверджує його значний особистий внесок у соціально-гуманітарний, національно-патріотичний розвиток села Огульці, Харківського регіону та є навчально-виховним прикладом любові до українського слова, мови, села, до творчості Великого Кобзаря, до України!

Ю.Д. Яцина, заступник голови Валківської райради, депутат від Огульцівської громади, племінник та хрещеник О.С.Кириченка, 29.03.2017

Столярова Майя Тимофіївна - частий гість у нашій школі. Її виступи під час зустрічей з учнями на заняттях гуртка «Історичне краєзнавство» та шкільних святах допомагають педколективу у вихованні справжніх патріотів школи, села, держави.

Ця її книжка буде цікавою широкому колу читачів. В ній і учень, і дорослий знають для себе відповіді на такі питання: «Що таке патріот села, держави?», «Як діяти за покликом душі і серця?».

Хотілося б побажати Майї Тимофіївні продовжувати дослідження історії нашого села та долі її творців, а також висловити слова вдячності за таку кропітку роботу, як краєзнавця, так і популяризатора історії, традицій, побуту, культури нашого села та людей. І чекаємо нових видань.

Т.М.Омеляненко, директор Огульцівської ЗОШ І-ІІІ ступенів

Зміст

ВІД АВТОРА	6
I. БІОГРАФІЯ О.С.КИРИЧЕНКА АБО ЩОДЕННИК ПАТРІОТИЗМУ УКРАЇНЦЯ.....	7
II. ІСТОРІЯ СЕЛА В РОЗПОВІДЯХ ОГУЛЬЧАН	10
III. ПОТОЧНІ СПРАВИ.....	14
III. СПРАВИ МУЗЕЙНІ.....	17
IV. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ.....	36
V. СПОГАДИ ОДНОСЕЛЬЦІВ	38
НЕВИЧЕРПНА КРИНИЦЯ ДУШІ ЛЮДСЬКОЇ	44

ВІД АВТОРА

Коли я готувала до публікації «Згадки про минуле» моєї мами Дейнеки Уліти Демидівни, то виникло питання, невже раніше ніхто із односельців не цікавився історією села?

Виявляється, що був такий чоловік Кириченко Олександр Сергійович. Він створив в Огульцях Історико-художній музей ім. Т.Г.Шевченка, який прославився на всю Україну.

Але трагічна доля спіткала музей і його творця. Музей ліквідували, а творець помер. В серцях людей, що спілкувалися з ним, він залишив світлу пам'ять як людина глибоко порядна, ввічлива, чемна, завжди готова прийти на допомогу. Головне, він був людиною майбутнього, тобто, людина сьогодення, коли Україна стала незалежною державою. В ті часи він носив вишиванку, розмовляв щирою, українською літературною мовою, мав свій погляд на тодішню дійсність і висловлював свої судження, не боячись нікого і нічого.

Був патріотом України та українства взагалі.

До моїх рук потрапили його записи, починаючи з 60-х років минулого століття. І я вважаю за доцільне відновити статус «кво», тобто, справедливість, опублікувати частину його записів, щоб огульчани знали про свого талановитого земляка і пишались ним.

Ходив по селу до старожилів, разом зі своїм старшим братом Олексієм зібрав більше 70 старовинних пісень.

До речі, про Олексія. На мою думку, він був геніальною людиною. Уявіть собі, в одному чоловікові поєдналися кілька талантів. По-перше, художник-самоучка, по-друге, талановитий артист, поет і ведучий концертів у сільському клубі Огульців. І по-третє, талановитий інженер-авіатор. Закінчивши Харківський авіаційний інститут, працював в одному конструкторському бюро. Подав заявку на винахід, що зробив би революцію в літакобудуванні, але начальство не зрозуміло його і відхилило заявку.

Минуло більше тридцяти років з дня смерті нашого земляка Кириченка Олександра Сергійовича і його ім'я поступово забувається. І тому я вирішила дістати з небуття «великого патріота малої батьківщини». У цій важливій справі мені активно допомагали учителі Віра Григорівна Будюкова і Наталія Тимофіївна Янковська, а також племінник Кириченка О.С. Юрій Дмитрович Яцина. Дуже вдячна за співпрацю.

М. Столярова

І. БІОГРАФІЯ О.С.КИРИЧЕНКА АБО ЩОДЕННИК ПАТРІОТИЗМУ УКРАЇНЦЯ

Кириченко Олександр Сергійович народився 10 листопада 1938 року в селі Огульці Валківського району у звичайній сільській сім'ї робітника.

Батько – Кириченко Сергій Павлович, 1899 року народження, працював вантажником на заводі «Світло шахтаря» та помер у 1979 році.

Мати Кириченко Євфросина Василівна, 1906 року народження працювала у місцевому колгоспі, померла у 1981 році.

Брат – Кириченко Олексій Сергійович народився 03.03.1930 року, помер 11.07.1967 року.

У 1947 році Кириченко О.С. пішов у 1 клас Огульцівської школи, а у 1957 році, закінчивши 10 класів школи, вступив на 1 курс філологічного факультету Харківського державного університету ім. О.М. Горького, який успішно закінчив у 27 червня 1962 року за спеціальністю «українська мова та література» та присвоєно кваліфікацію «філолог,

учитель української мови та літератури середньої школи». Також 11.05.1962 року Кириченко О.С. закінчив і відділення журналістики факультету громадських професій Харківського державного університету, що давало право йому читати лекції, працювати співробітником у пресі, вести роботу у спорті, бути керівником самодіяльного гуртка, брати участь у любительській кіностудії.

З 1962 року Кириченко О.С. працював редактором на Харківському обласному телебаченні (молодший редактор Харківської студії телебачення, навчав дикторів, ведучих правильній культурі українського мовлення, коригував тексти інформацій, стиль мови тощо...) та у видавництві Харківського державного університету. Серед його учнів – популярні тоді і сьогодні диктори Харківського регіонального телебачення, які сповідували культуру української мови. Це Наталія Березовська, Лариса Станкова, Лідія Сергієнко, Володимир Трохименко, та ін.

З 1963 року працював на кафедрі української мови Харківського держуніверситету та редактором видавництва при цьому ж ВУЗі. Також працював коректором у типографії Книжкової Палати та фабриці імені М.В.Фрунзе.

У 1965 році Кириченка О.С. включено до членів Ради щодо створення історико-краєзнавчого музею у місті Валки з правом збору історичних цінностей для музею.

У 1967 році заснував при Огульцівському Будинку культури імені Т.Г. Шевченка Огульцівський історико-художній музей, де і сам часто проводив екскурсії по його чисельних експозиціях. У 1985 року музей було розформовано, частина експонатів і музейного архіву передано у місцеву загальноосвітню школу.

Також Олександр Сергійович ініціював при будівництві місцевого клубу присвоєння йому ім'я Т.Г. Шевченка та викласти мозаїчне панно Кобзаря на фасаді цієї культурно-освітньої будівлі. Справу Олександра Сергійовича продовжив його

хрещений син Яцина Ю.Д., за його ініціативи було у 2014 році прийнято рішення щодо присвоєння Огульцівському Будинку культури ім'я Т.Г Шевченка, відновлено історичну справедливість назві Будинку культури.

У 1970-1980 роках, хворіючи астмою, Олександр Сергійович змушений був лікуватися кліматом Кримського півострову, тому, тривалий час перебуваючи у місті Ялта, здійснював активну діяльність у товаристві «Знання». У Ялтинській школі № 12 (з англійською профілізацією) викладав українську літературу, а у технікумі радянської торгівлі – викладав російську мову та літературу.

Важливою віхою його життя в Криму було створення у 1971 році музею Лесі Українки в

Кримському краєзнавчому обласному музеї, де і працював завідуючим відділу музею Л. Українки. Тут же він провів багато тематичних екскурсій для відвідувачів Криму.

Ініціативна група зі створення музею Лесі Українки в Ялті виникла на початку 1970-х років, напередодні 100-літнього ювілею поетеси. Членами групи, крім Кириченка О.С., також були: колишній учень Лесі Українки, винороб-науковець Микола Охріменко, прихильники творчості поетеси Олексій Нирко, Олександр Януш, Остап Кіндрачук, Цимбал Тетяна Іванівна та інші. В результаті зусиль ініціативної групи споруджено пам'ятник Лесі Українці, встановлено меморіальну дошку на будинку, де 1897 року вона проживала, започатковано збір експонатів.

Кириченко О.С. був ініціатором, розробником,

спонсором і сподвижником встановлення пам'ятного знаку-стели Лесі Українки на Південнобережній трасі перед в'їздом в Ялту зі сторони Сімферополя. Пам'ятний знак Лесі Українки - це діоритова піраміда, основою якої є природній валун, на бічних сторонах піраміди – мозаїчне панно. Цей унікальний пам'ятний знак був помітною українською прикрасою Кримської траси, в зв'язку із подіями останніх років у Криму подальша доля цього пам'ятного знаку, як, до речі і доля пам'ятника та музею Лесі Українки в Ялті, не відома.

На превеликий жаль, через гоніння національної української інтелігенції в кінці 1970-х років робота над музеєм була припинена, а в

будинку, звільненому від мешканців для музею Лесі Українки, був відкритий відділ Ялтинського краєзнавчого музею з експозиції «Музей дореволюційної прогресивної російської та української культури».

На початку 1980-х років місцевими партійними і правоохоронними органами Кириченка О.С. було звинувачено за українські національно-патріотичні ідеї і активну діяльність в цьому напрямі, відкрито кримінальне провадження та було запропоновано в тижневий термін залишити Крим без права в'їзду на його територію. Це надалі фатально і позначилось на стані його слабкого здоров'я з невиліковною хворобою хронічна астма складного ступеня тяжкості. Кліматичні умови Криму все таки дозволяли йому підтримувати здоров'я у належному стані.

Однак, Олександр Сергійович змушений був повернутися на Батьківщину і у 1982-1985 роках почав працювати учителем української мови та літератури Огульцівської середньої школи. Постійно проживав в селі Огульці, де здійснював активну культурно-освітню і просвітницьку діяльність, виступав з лекціями просвітницького характеру, пронизаними національно-патріотичним духом, любов'ю до України, до творчості Кобзаря, підтримує дружні стосунки, співпрацює з Лисенком І.М. та ін.

Олександра Сергійовича на ті часи вирізняло від інших те, що завжди в різних життєвих ситуаціях, офіційних і просто в компаніях, в громаді серед людей від одягався в українські вишиванки, постійно використовував їх під костюм як материнський оберіг та символ любові до України, що на час радянської і пострадянської культури було рідкісним явищем та незвичним етичним тоном та правилом. Він активно продовжував збирати матеріали до історії села Огульці, досліджував фольклорно-етнографічні традиції рідного краю, громади, Слобожанщини. Брав активну участь у розробці проекту назв вулиць села Огульці, ініціював назвати одну із центральних вулиць села іменем Т.Г. Шевченка. Часто

О.Кириченко з двоюрідним братом Дмитром Яциною, його дружиною Лідією, їх сином Юрієм
своєму хрещеному сину Юрію Яцині, брав активну участь у його вихованні, навчанні та впродовж всього життя підтримував завжди добрі і теплі відносини із родиною свого двоюрідного брата Яцини Дмитра Мефодійовича.

публікував свої статті, дослідження у районній газеті «Сільські новини».

В спілкування з односельцями Олександра Сергійовича завжди вирізняли чуйність, щирість, привітність, порядність, а його обізнаність з усіх питань, особливо історії села, Криму, України завжди дивували людей і немов магнітом притягували до нового спілкування з ним.

На жаль, своєї сім'ї у Кириченка О.С. не було, тому всю невитребувану батьківську любов Олександр Сергійович щиро віддавав

II. ІСТОРІЯ СЕЛА В РОЗПОВІДЯХ ОГУЛЬЧАН

Архів Олександра Кириченка зберігався в музеї Огульцівської ЗОШ І-ІІІ ступенів «Історія школи», цей архів передав у шкільний музей його племінник і хрещеник Яцина Ю.Д. Працюючи з документами архіву, я зрозуміла, що О.С.Кириченко був людиною майбутнього, яке зараз настало, людиною своєрідною і, безперечно, неординарною.

Матеріали його архіву, з якими ви познайомитесь далі, відзначаються акуратністю, професіоналізмом, точністю записів: число, місяць, рік і навіть день, в який збирав і записував спогади односельців. А особливо вражає, що мова, якою говорили старожили, записана в оригіналі, тобто з «огульцівським діалектом», що є цінним само по собі для знайомства і вивчення мови тих часів.

22.IV.1961 Степан Петрович Лебідь

...А про наше село. Це давнє діло було. Про заснування села ще дідів дід казав...Наше село не було в кріпаччині, а от городище було панським. В 1861-му як розпустили селян, так деякі казали, якби ще й були пани, деяким хорошо було жити. З тих пір оглядалися, чи не вернеться панство.

5.XI.1963р. повідомив тато, Кириченко Сергій Павлович (21.09.1899-11.12.1978).

Дирковський - це поміщик Харківський; в нього там у Харкові були дома. Купив Дирковський ліс у Іванівського. А Духовський 4десятини купив у Дирковського, він хотів всю купити, а Дирковський не дав, він на «крестьян» дав.

Паликопин ліс зветься Іванівським. А от чого Паликопин, то - «грецці», того вже й тато не знає ...

Дирковський користувався недовго, годів п'ять, поки вирубав ліс, продав... а потім почав розпродувати крестьянам ... це було годів вісімнадцять тому.

Лукієнки, Червоненки, Озови, Хвалимоненки, Набоки, Моцяки, Садовники, Миньки – ці заможні «крестьяне» закупили землю у Дирковського, Вільхівські – Дирковське держали.

Та Духовський – це ще споконвіку чорті й коли в нього було 12 економій. В нього було 42 тис. десятин пахоті без лісу, це нам німець казав, що на Хоменковому... Старий Мерчик, Новий Мерчик, Вихторівка, Шарівка, тільки не ця, а та, що за Богодуховом, Караван – це все йому належало, Духовському. І оці 4 десятини (клинєць його зайшов) він купив у Дирковського.

Лісник Корній глядів ліс ще при Духовському, а потом не стало економій, розгрібли, він госуларственний сторожував...

5.XII.1963р. повідомив тато Сергій Павлович Кириченко.

Кулик Карпо Васильович - мельник. То йому належала мельниця - зажиточний крестьянин. Землю свою попродав, а мельницю придбав...

Я: А ти його знав?

Тато: Кого?

Я: Кулика?

Кириченко Сергій Павлович

Тато: А чого ж! Зробив пустив уже мельницю в 1912р. І, щитай, до колективізації, до 30-го года молот...

Я: Де він потім дівся?

Тато: Вигнали його, він ходив по людях, так і вмер.

Був жонатий, син був, живе на Буцьківці (без ноги) – колишнього мого однокласника Анатолія Кулика - батько.

Карпо Васильович Кулик, той, що мельницю держав (мама, Єфросинія

**Кириченко Єфросинія Василівна
(1906 - 1988)**

Василівна: простий був мужичок) – Анатолію буцьківському він доводився дід по батькові ... Вмер у голодовку...

24 січня 1964р. (п'ятниця). Був у **Мотрони Онуфрїївни та Михайла Лаврентійовича.** Радо погодились надати допомогу при збиранні матеріалів, що стосуються нашого села.

Щодо назви самого села Огульці, то вони вважають, що слово це татарського походження: Огул - це група людей (Мотрона Онуфрїївна), а Михайло Лаврентійович додав: и есть же «пойдем огулом бить кого-то там», а потім додав: «все огулом».

Для більш глибокого доказу М.Лавр. навів аналогію: І сусідні поселення (вірніше, назви сусідніх поселень) пов'язані з татарською навалою. Так, приміром: городище - якесь укріплення, мабуть, військового типу. Одринка від слова орда, потім Ординка, остаточна назва, що дійшла до наших днів – Одринка.

Прізвища перших поселенців села Огульці були такі: Певний, Набока, Петлиця, Буцький, Свинар, Цибульник.

До речі, брат мій Олексій Сергійович теж був схильний вважати, що походження назви с.Огульці пов'язано з татарською навалою. Ол-др Кириченко

У Мотрони Онуфрїївни та Михайла Лаврентійовича (продовження).

Михайло Лаврентійович пояснив, що Набоки і Петлиці поселились «где-то внизу на Балашовке». Буцький як-будто на Буцьківці, Свинар на Свинарях, а Цибульник – на Цибульниках. Михайло Лаврентійович порадив звернутись до старих жителів села: Якова Хомича Діденка, Панька Різниченка, а також до Родіона Кузьмича Теличка (йому вже теж за 70 років).

17 квітня 1964 р. (п'ятниця). Був у **Максима Миновича Кириченка** – найстарішого жителя нашого села. Йому виповнилося 95 років. Народився у 1869р.

Мова зайшла про Огульці. На запитання, скільки років селу, дідусь не поспішав відповідати... Щось поєднував з царюванням Романових. І тільки після паузи додав. Років 350-320.

А річку, що текла на Черемушну (на низу) він ще застав і добре пам'ятає. Крім того, пригадує дідусь, лісом до Каравана, на Люботин, теж протікала річка. Правда, частково влітку вона пересихала і утворювались «величезні ставки». Місцями річку перегачували для мельниць, щоб вовну товкти (з неї потім робили пряжу на сукно для свит).

Тяжко зітхнув і промовив: «смерть не бере мене, війна забрала трьох синів, наймолодшому було вісімнадцять років».

Покидаючи господу, я подякував хазяям... Дідусь запросив приходити ще. І низько вклонився за старим звичаєм, провів на подвір'я.

Про родину Числинських

Пані Числинська мала лісок під Балашовкою. А в ліску був ставочок. В ньому дівчата мочили виткане взимку полотно і білили влітку на сонці. Полотно висохне, його знову мочили і розстеляли на траві. Так робили знову і знову, поки полотно не побіліє. Ставочок і зараз існує, але все заросло деревами і там хазяйнують дачники.

(М.Столярова)

Її чоловік працював лікарем у Харкові. У них було два сина: Микола і Сергій. Навіть після Другої Світової війни Сергій жив у Харкові і працював теж, як і батько – лікарем. Син Микола закінчив лісний інститут і працював у Духовського. Рано помер. *(Зі слів мами О.Кириченка)*.

За національністю Числинські – поляки. *(Кононенко Віра Петрівна, учитель української мови і літератури)*.

Матеріали «Знамениті люди нашого села»

Ізмайлова Клавдія Петрівна, Шукаленко Іван Прокофійович, Шукаленкова Надежда Івановна (подружжя). Це були три вчителі і три класи. Школа була красна на низу. Піп своє вчив, Міхаїл Андрієвич Ніколаєвський. Цей родом з Нової Водолаги. В нього господарственне хазяйство. Служив у церкві, їх два було, другий кацап був, той у школі не зацікавився. Законоучитель священник Мих.Андр.Ніколаєвський. Він учив раз на тиждень (*мати: прийде, морду наб'є і...*)

Прийде...поздоровається. В першому класі – молитви. В другому – ізували «Верую с об'ясненнями». Третій клас – богослуженіє. Літургія-обідня, на всіх празниках однакова. Літургія (набір молитов в обідню): До літургії добавляються стихири (стіхіри). На Паску добавляється стихирь «Христос воскрес», а потім обідня. Утрєня і обідня. «Величають празник, добавляються празничні проповіді. На Різдво він, наприклад, роз'яснює, що за празник. Не, вони тепер хитру проповідь розказують: проти п'янства, проти сектанства, проти всякого блудства. Похорон в школі не вивчали, то вже хто на батюшка вчився.

Обвінчальний обряд: Він кольца бере від молодих, клятву бере, надіває кольца.

Ізмайлова Клавдія Петрівна. Преподавала арифметику, руське чтеніє, церковно-слов'янське чтеніє, чистопісаніє, диктовка (вона диктує, а ми пишем). Більш нічого не преподавала. Сама не наша. Їхня сім'я жила тут.

Клавдія Петровна, Петро Петрович, Щелчкова Марія Петровна. Всі вчителі були, і всі відкільсь приїхали.

Мати: От, хлопці, сьогодні неділя, а ми тоді слухали в церкві проповіді, співали в алтарі, учительша веде кожний свій клас, так як щас у яслі... бо завтра батюшка поротиме... Саме страшенне було батюшка бив.. І руками і лінійкою. Гарних не бив, а поганих падлюк бив...

Була стара церква. Дохід скопьявся, староста відав. Батюшці, дякові, посоломщикові государство платили.

Олексій: Чуєш, тату, а хто був тут першим батюшком?

Тато: Міхаїл Андрійович Ніколаєвський в старій церкві не служив. Він втік у революцію. Він був проти красних, козаки, він гудив красних, потім козаки відступали, він з козаками втік. Царя вже не було, а в них був Денікін, Врангель («козацькі правителі»).

Отець Миколай такий шипилявий був, – говорить мати. – Як заведе було Господи, помилуй. Мати додає: Ой, Господи, прости! Перехрестилась, лампадку засвітила і перекривила: От як пішли вони до «бег'ів» хрестити... а дякон був п'яндилига, батюшка п'яниця... Батюшка на дякона: (шипилявий був) Оце так погуляли так погуляли... Погубили хрести, ризи (це в двадцять хторім – двадцять третім).

Іван Краснокутський – тутешній. Січас огородня бригада на його усадьбі, як іти до скрипача.

Костя – самий послідній після Івана, він був батюшкою ще при Михайлові, а в революцію він був багатий, розкулачили його, судили.

В колективізацію судили і Івана: «Я не відкажусь від церкви».

Церкву розібрали в 34-35 году. Наум Фалатович хрести знімав, Митрів дідів брат з Холодних. Годів ще п'ять-шість пожив і вмер.

Дзвони кидали, вони розбивались... Потім у Харків забрали... Сараї робили з того кирпичу. Архипенкови, Грицько Лавриненків.

Володимир Полупан – у революцію одна корова була ним забрана, друга – у війну. Першим головою колгоспу в 32 році (саме в колективізацію) був Нерубацький. Максим Колосок, начиналась колективізація, вони його скинули.

Примітка: Спогади Сергія Павловича Кириченка – друкується без виправлень і доповнень (М.Столярова)

Махновка виникла у 30-роках минулого століття. Ще до жовтневих подій 1917 р. Поміщик Духовський купив цю землю. Там росли ліщини і кислиці. Його рідна сестра Марія одержала її в придане. Вона вийшла заміж за Гладкова – майора царської армії, який загинув у 1914 році під час Першої світової війни. Вдова мала двох дочок: Любу і Надю.

Революція забрала ліс, землю, садок і всю оселю. Двір був обкопаний глибокою канавою для того, щоб не лізли «ракли». У дворі ще було два похідних погребя.

Марія вдруге вийшла заміж за якогось Кизима. Тому її прозвали Кизимкою.

До 1935 року було 4 хати. Тютюнники були першими поселенцями. Іхня хата була п'ятою. Посеред Махновки ріс дубник. Там поселився залізничник. Від 1950 р. до 1960р. Добудували ще дві хати. А потім Єресько (голова колгоспу ім.Калініна) нароздавав землі для побудови житла. На цей час існує 77 хат.

А Кизимка жила аж до 1945р. Під час німецької окупації у неї квартирував німецький офіцер. У неї була корова. Був наказ здавати корови. Німець її попередив і корову сховали. Після 1945 р. Кизимка щезла.

У 1935 р. огульчани відібрали землю на Гладковому (по той бік чавунки) і вирощували там хліб. (*Правка моя, М.Столярова*) (*Записано з уст тата, Кириченка Сергія Павловича, 1889року народження. Бесіду вів Кириченко Олексій Сергійович. Записував Кириченко Олександр Сергійович. 30 листопада 1963р.*)

ІІІ. ПОТОЧНІ СПРАВИ

25 січня 1964р., субота. ЦНБ університету.

Прямуючи до читального залу, зустрів свого колишнього однокласника Івана Лисенка¹; він пішов до роздягальні. Вище середнього росту, в демісезонному пальті, в шляпі (пальто, шляпа синього кольору), в окулярах...

Говорили пошепки в читальному залі, потім вийшли на перехідну площадку. В розмові знову ж таки повернулись до попередньої теми (історія рідного краю). Щодо організації музею в нашому селі радив звернутись до Парова: разом з ним відвідати Сніжківський музей. (Паровай Ю., випускник Харківського університету, зараз працював учителем в Сніжківській СШ). Радив познайомитись («завести дружбу») із сином Олександра Юхимовича Коржа – Юлієм Олександровичем Коржом, зараз він працює художником на одному з заводів в Харкові.

Лисенко Іван Максимович

Травень 1967р. Административно-хозяйственным центром колхоза им. Калина является село Огульцы, расположенное в 22км от районного центра г. Валки. От областного г. Харькова 53км. Ближайшей железнодорожной станцией является ст. Огульці, расположенная в 8 км от села. За колхозом им Калинина закреплено 3963га земель. Население с.Огульцы в настоящее время составляет 3 110 чел. И расселяются они в 1080 индивидуальных домах.

Из всего населения села членов колхоза составляет 1450 чел., остальные – рабочие и служащие. (*Проект планировки и застройки с. Огульцы Валковского района Харьковской обл. «Харькопроект», травень 1967р., витяг*)

с. Черемушна. 2 червня 1977. Друже Олександрє!

В Черемушні вже одержав твою листівку, дякую. Відразу пішов до матері Раї Кириченко. Вона мені сказала, що до них уже хтось приходив за адресо. Більш того, вона мене запевнила, що Рая не приїде з цілого ряду причин. А я вважаю, що не приїде вона (в цьому не треба сумніватись) лише тому, що вона як і цілий ряд наших однокласників, дуже байдужа до таких заходів. То є «мертві люди» і їх не треба займати. Такий і Пащенко і Віра Явдошенко. Знайдуться такі і в Огульцях. Такі заходи треба любити, а для них – це лише витрати грошей і часу. І я раджу тобі, якщо люди не відгукуються, то чіпати їх більше не варто. Микола Явдошенко, якщо в нього буде час, неодмінно приїде, в цьому я не сумніваюсь.

¹ Лисенко Іван Максимович – член Спілок письменників та журналістів України, автор багатьох енциклопедичних та красназавчих видань

Я тепер розкошую черемушанським повітрям: доглядаю матір, ходжу біля землі і господарства. Так і тече моя відпустка.

Саша! Ти напиши мені кілька слів про себе: відтоді як ми розбіглись, я нічого про тебе достовірно не знаю. Чим ти займаєшся, чи маєш сім'ю і взагалі під яким ти богом ходиш – про все це мені хотілося б знати. Адже ми з тобою однокласники, а й ходили під однією альма-матер.

Моє життя, з часу переїзду в Київ, склалося не зовсім щасливо. Я маю сім'ю, але живу з жінкою, треба сказати, поганенько. Немає ні ладу, ні взаємностей. Маю сина, якого оце збираюсь віддавати до школи. Вчителювання я закинув ще в 1967р. Працюю на видавничій роботі редактором. Змінив уже кілька видавництва, зокрема УРЕ, «Наукову думку», «Музичну Україну». Один час працював в Українському радіо. Нині у видавництві «Радянська школа». Редакую підручники, методичні посібники для вчителів та учнів. Оце і вся моя розкіш.

В Києві мене перестріла друга муза: ось уже з десятків літ я кохаюся в музиці. А точніше – в музикознавстві. Один час вчився в консерваторії на історико-теоретичному факультеті. Підготував кілька рукописів з цієї ниви, які, щоправда, перележують у видавництві. Якщо маєш цікавість до моєї «лабораторії», прочитай у січневих номерах журналів «Вітчизна» та «Жовтень» цього року. Там мої статті про Івана Алчевського. Мені цікаво знати про них твою думку.

Всі ці роки я займався ґрунтових дослідженням історії української вокалістики. Наслідком цієї роботи став рукопис «Словник Українських співаків» (своєрідна енциклопедія наших співаків з часу Київської Русі до наших днів). Були дуже схвальні рецензії (в рукописах представлено близько 1000 статей). Рукопис цей чекає свого видання, але раніше 1980 року, очевидно, не вискочить.

Є ще в мене цілий ряд робіт, задумів, але про це ми поговоримо, якщо матимеш бажання, при зустрічі

Чув я про печальну участь твого колеги Анатолія Кислого, який пустився берега. Він був в аспірантурі, але алкоголізм його знищив. Нібито він учителює десь на Харківщині. А Стороженко ходить по Хрещатику з довогою бородою – тепер він «кіношник». Деякий час я спілкувався з Володимиром Савченком, знав його як закінченого алкоголіка, але він потім знайшов у собі сили волі і піднявся з цього багна, виїхав у Черкаси і тепер очолює там музично-драматичний театр. Вибачай за теревені. Твій Іван Лисенко. Пиши.

Щоб сади цвіли, діброви шуміли

Природа рідного краю... Вона мов мати рідна, голубить, зогріває, надихає одвічним теплом доброго, мудрого.

Їй народ присвятив свої пісні, з нею пов'язані перекази, легенди краю. Оспівував народ у піснях своїх кучеряві верби, стрункі тополі, дуба могутнього, в'юнкий хміль, березу білокору, червону калину... І як природа вічна, так і пісні ці народні.

Ще у давнину природа Валківщини славилась своїми багатствами. Цікавий запис, який безпосередньо стосується Огульців, зустрічаєм у книзі Філарет «Історико-статистичне описання Харківської єпархії» (Москва, 1857р.):

«Жодна слобода Імперії не займає такої щасливої місцевості як Огульці. Крім того, як ґрунт самий вдячний за працю хлібороба, двори селян усі в садах, більша частина їх становить хутори з садом: пасікою і лісом. На самих полях ростуть

грушники. Весною і літом ці хутори тонуть в садах і під тінню дерев: картина чаруюча!»

Якщо і раніше для Валківщини в цілому була характерна лісистість, то з часом вона зникне. Тепер ліси Валківщини займають лише 8,8% її площі. А із зникненням лісів зникли і ріки Мерефа, Черемушна, яка в інших актах має назву Огул, у верхів'ях її оселилися перші поселенці Огульців.

І зараз гордістю сповнюється серце, коли бачиш, як молодь села, наслідуючи славний приклад батьків любові до природи, з приходом весни дбайливо саджає дерева.

Дружно двома рядами, обступивши шкільну садибу, подвір'я, піднялися над Огульцями тополі, мовби запрошуючи все нові і нові покоління дітлахів до школи. А тих, хто садив, доглядав їх, хто уже закінчив школу, - завітати до неї, поділитися успіхами, невдачами...

Шумить біля Будинку культури ім.Т.Г.Шевченка, що в центрі села, Шевченківська діброва, посаджена огульчанами, як знак вияву великої шани до геніального сина свого народу Тараса Григоровича Шевченка.

А від Шевченківської діброви тягнуться селом алеї, посаджені Б.Кобзарем, Б.Галуниенком, В.Набокою, І.Шевченком, К.Бондаренком, М.Золочевським, В.Діденком, А.Холошною, Ю.Цибульником та багатьма-багатьма іншими односельчанами.

Людина одвічно не байдужа до того, що прикрашає її побут, щоденне життя. Подбаємо ж, щоб обабіч вулиць нашого села людям на радість красувалися яскраві квіти, трава, як красуються вони на шкільному подвір'ї, над дорогою, біля контори колгоспу, біля садиб багатьох колгоспників.

За їх доглядом бере шефство депутат Огульцівської сільської ради М.Остапенко.

Біля пам'ятника воїнам в Огульцях, на меморіальній дошці якого золотими літерами викарбувані імена тих, хто віддав своє життя, захищаючи Вітчизну від німецьких загарбників, розрісся гай, піднялися вічнозелені ялинки, журливі явори, стрункі тополі, білокорі берізки, лрипи...

Це вхід до великого Огульчанського парку Перемоги, який буде посаджено тут цієї весни.

Хай же кожен із нас з приходом весни славного ювілею 50-річчя Великого Жовтня посадить не менше трьох дерев вдома, в саду, в парку Перемоги чи Шевченківській діброві (всього плануємо посадити 1000 дерев), щоб кругом сади цвіли, діброви шуміли людям на радість...
(Стаття голови Огульчанської сільської ради О.Гриценка та Кириченка О.С., «Сільські новини», 13 квітня 1967р.)

За його особистої участі відбулося озеленення території напроти Огульцівської школи, де

було закладено чудовий природній парк, який і зараз є мальовничою окрасою не тільки Огульців, а і всієї Валківщини. Частина саджанців дерев була завезена і придбана ним особисто, в тому числі і кущі калини – символу України². Прижилися у навчальних кабінетах школи і привезені ним із Криму саджанці пальми.

Олександр Сергійович у 1974 році брав активну участь у будівництві у Дирковському лісі криниці кришталеву чистої води, яка й досі функціонує.

ІІІ. СПРАВИ МУЗЕЙНІ

Історико-художній музей ім.Т.Г. Шевченка с. Огульці (Валківський район Харківської обл. 1967-1985 р.р.)

Выдано Валковским РК КП Украины тов.Кириченко А.С. в том, что он действительно является членом Совета по созданию историко-краеведческого музея в г.Валки и ему дано право на сбор исторических ценностей для музея.

Секретарь Валковского РК КП Украины Ф.Мишин
печать Действительно по 1январ. 1965г.

Директору Харьковського відділення Художественних фондів.

Валковский сельский производственный партком КП Украины просит направить в колхоз им. Калинина Валковского р-на, Харьковской обл. художников: Золочевского В.Н., Еременко П.Ф., Проценко И.К. для художественного оформления сельского клуба.

Зам.секретаря Валковского сельського производств.парткома Ф.Мишин
1 сентября 1994г.

Комітет по організації музею с.Огульці ім. Т.Г.Шевченка: 1.Антоненко Василь Мефодійович, 2.Єресько Григорій Іванович, 3.Золочевський Микола Филімович, 4.Конотоп Надія Опанасівна, 5.Гриценко Ольга Матвіївна, 6.Кириченко Олександр Сергійович, 7.Лісний Микола Петрович, 8.Мосяченко Марія Григорівна, 9. Музика Ніна Іванівна, 10.Тупиця Федір Ларіонович, 11.Певний Михайло Васильович, 12. Івах Антонина, 13. Юхно Микола Дмитрович, 14. Остапенко Марія Іванівна. 13 травня 1965р. (Огульчанська сільська с.п.)

4.XI.1967р. **Протокол №3**

засідання музейної ради Огульчанського музею ім. Т.Г.Шевченка

Присутні: Певний М. В., Цибульник Анатолій Іванович, Остапенко М.І., Конотоп Н.П., Яцина М.О., Тимченко М.І., Холошня І.М., Петренко П.Ю., Вовк І. А., Холодний О.С.

З доповіддю виступив голова музейної ради Кириченко О.С.

² Калинова алея висаджена випускниками 1957 року (клас, в якому навчався О.С. Кириченко) в травні 1977року

Виступаючі: Холошня Іван М.

Запитання: Чому музей названий Історико-художній?

Відповідь: Поступили картини, історичні матеріали. За наявністю матеріалів і був названий музей.

Остапенко: Яка буде тематика музею? Який жанр, тема?

Відповідь: В рамках можливого показати історію нашого села.

Конотоп: Пропоную матеріали демонструвати до 50-річчя радянської влади. Підібрати матеріали за 50 років радянської влади.

Холошня: Хто буде екскурсоводом нашого музею?

Відповідь: Буде підібрано людей, які знають історію села, проведено консультацію.

Певний М.В.: Опись имущества музея передать в бухгалтерию колхоза. Сделать ревизию в музее и сделать опись имущества. Сделать витрину ветеранов колхоза в вестибюле. Перевезти бюст Ленина и установить в агтипункте.

Конотоп: Нічого згадувати прошле. В одній кімнаті зробити необхідні матеріали до 50-річчя. Необхідно зробити облік і передати в колгосп.

Холошня: Раз есть Рада, необходимо зробити в музеї куточки Героїв нашого села. Куточки передовиків колхоза. Конкретно показувати розвиток колгоспу на фотографіях.

Холодний О.С.: Ключі треба мати у завклуба, в суботу і неділю чергувати в музеї з числа учнів старших класів.

Голова музейної ради Кириченко

Секретар Тимченко

Музейна рада Огульчанського історико-художнього музею Ім.Т.Г.Шевченка: Каплун О.М, Конотоп Н.П., Остапенко М.І., Лісний М.П., Здоровцев І.М., Ольховська А.С., Кириченко О.С., Ересько Г.І., Ряднина Ол-др., Золочевська А.М.

Екскурсоводи: Дейнеко Наташа (7кл), Холодна Алла (7кл.), Якименко Люда (7кл.), Куц Наташа (8кл.), Бондаревська Таня (8кл.), Евдокимова Лариса (8кл.), Солдатова Наташа (8кл.)

Музей відкрито 4-го листопада 1967 року до 50-річчя Великого Жовтня.

Музей в селі Огульці

Історія мого життя становить частину моєї Батьківщини – ці слова народного поета Т. Г. Шевченка є якнайкращою характеристикою до славної сторінки історії боротьби народу за вселюдське щастя.

Їх, слова ці з гордістю мовить і ваш працівник, життя якого багатоголосими струмочками вливається в могутній потік Радянської Вітчизни.

Міста, села... Вони теж, як і люди, народжуються, мають свої назви, імена ростуть, старіють, а часом і вмирають.

Їм, як і людям, поети складають

вірші, історики проводять дослідження, народ славить їх в легендах, оповіданнях сивоголових дідів-філософів, ніжних і зворушливих піснях посивілих жінок.

Діди-старожили... Кому ж доводилося слухати розповідь столітнього діда-земляка про рідне, дороге серцю село чи місто?

Село Огульці одне з багатьох сіл Валківщини з'являється і назва поселення Огульці. Чи походить від слова «огинати» (саме біля огину, ріки осіли прибулі козаки).

Чи зв'язана вона, як небезпідставно твердять історики села: учителі В.П.Кононенко, Г.Д.Шевченко, М.П.Лісний, зі словом «угольки», випалюванням якого займалось населення, більш пізнього періоду. Чи пов'язана назва тюркського походження огул, що означає водянистий, зокрема місцевість водяниста, де природньо біля води осіли поселенці. А звідси і «огул» – значення слова угруповання, гурт людей. Слово з цим значенням порівняно ще так давно побутувало в живій розмовній мові. Згадайте, наприклад: вислови підем всім огулом, огулом напали на когось, та інше.

Доречно згадати, що і слово-назва сусіднього поселення Водолага відома в тюркській мові зі значенням трав'янистий. Це тема іншої цікавої і корисної розмови.

Рідний край... Минуло там незабутнє дитинство, юність... Йому з глибокою вдячністю присвятили з любов'ю серця написані повісті «Зачаровану Десну», Олександр Довженко, «Мою Минківку» Василь Минко.

Огульчанам ще не присвячено писаної повісті-історії. Зберігає вона свої сторінки в серцях людей-огульчан, чи працюють вони на нивах колгоспного села свого, чи на підприємствах Харкова, або на цілинних будовах. І сторінки повісті цієї зігрівають серце і студента-огульчанина інженерно-фізичного інституту Віктора Васильцова, і одного з численних воїнів, офіцера Радянської Армії, який з честю несе сувору службу військову в Білорусії, Анатолія Діденка, і секретаря партійної організації трактороскладального заводу м. Харкова, тепер вечірника – випускника політехнічного інституту Володимира Вовка, і всіх-всіх-всіх, кому дорогі успіхи і невдачі села рідного...

Молодь, випускники школи з її сторінками життя...

І гордістю сповнюється серце, що громадськість села Огульці, численний загін учителів школи на чолі з директором Конотоп Н.П., правління колгоспу, очолюване ветераном колгоспного будівництва в селі Єреськом Г.І., сільська рада, керована досвідченим керівником Гриценко О.

Всю любов серця вклав в організацію музею найстарший комуніст села, який довгі роки очолював його, протягом 43 років незмінний депутат Огульчанської сільської ради, покійний Василь Мефодійович Антоненко.

І вже лежачи на смертному одрі, радіючи успіхам і вболіваючи за невдачі музею, із зворушливим листом звертається Василь Мефодійович до редакції районної газети. Нагла смерть не дала його надіслати адресатові. Портрет В.М.Антоненка, його особисті речі, нагороди, книги, разом з іншими матеріалами фундаторів Радянської влади в Огульцях займають почесне місце в Огульчанському музеї. Цінні і цікаві численні матеріали розповідають про розвиток колективного господарства в Огульцях. Шлях від п'яти роздріблених колгоспів до однієї могутньої артілі ім.Калініна – це шлях зміцнення всього народного господарства країни.

Беручи найактивнішу участь в організацію колективного господарства у селі з перших днів заснування в Огульцях і до сьогоднішнього дня його, вкладаючи в

складну і відповідальну роботу великий життєвий досвід, народну мудрість, один із найстаріших у селі членів комуністичної партії Радянського Союзу Григорій Іванович Єресько. Портрет Г.І.Єреська, нагороди разом з численними матеріалами інших організаторів, старших трудівників колгоспу, заслужено експонуються в кімнатах музею.

Славні сини огульчанські кавалер ордена Слави трьох ступенів Микита Омелянович Яцина, полковник Радянської армії Артем Іванович Холодний, воїн-розвідник, нині учитель школи у рідному селі Микола Филимонович Золочевський разом з багатьма іншими, гідними подиву як загиблими і померлими, так і живими огульчанами – героями Другої Світової війни становлять гордий величний куточок бойової слави музею.

Глибоко значущою, вдалою в цілому експозицію «Вони вчилися в нашій школі» була підготовлена комсомольською організацією школи і села.

Цікаві експонати – скрипка і гармошка, даровані і одержані на конкурсах і змаганнях, фотознімки розповідають про талановитих народних музикантів Павла Якимовича Ширина та Юхима Євменовича Цибульника.

Старанно і вимогливо підібрані матеріали розповідають про справжнє село...

З Валківщиною, з Валками пов'язане життя і діяльність видатного народного філософа слав'янського світу Г.С.Сковороди, поета-революціонера П.А.Грабовського. Їх скульптурні погруддя гідно прикрашають кімнати Огульчанського музею.

Численні картини, етюди, естампи, принесені в дар музеєві художниками М.Й.Работяговим, В.М.Брикульцем, І.О.Плісом, І.К.Проценком, художником-земляком В.М.Золочевським, тарілі «Шевченкова хата», «Олександр Довженко», скульптура «Тарас Бульба» народного різбляра М.Я.Коленова, праці професора Харківського художньо-промислового інституту Г.А.Бондаренка разом з

О.Кириченко з Антоненком В.М.

подарованими книгами письменників-земляків, лауреата Шевченківської премії П.Панча, В.Минка, С.Шумицького, цінними працями докторів Харківського університету А.М.Ніженець і ін. заслужено користуються любов'ю відвідувачів і можуть бути окрасою першорядного музею світу.

Багато енергії, любові для здійснення задуму доклали старі учителі Мотрона Онуфріївна Яцина та Ганна Миколаївна Симоновська.

Щиро безкорисливо допомогли організувати музей працівники Харківського історичного музею, Музею образотворчого мистецтва, очолюваного М.П.Работяговим, а також відомий художник-організатор і директор музею в м.Барвенково Іван Олексійович Пліс.

Майстерно, з любов'ю виготовили меблі для музею працівники Валківської мебльової фабрики, очолюваною директором І.Д.Солодухою.

Рамочки, поставки, виготовлені учнями Огульчанської середньої школи і працівниками художньо-промислового інституту м.Харкова відповідають високим естетичним вимогам відвідувачів музею.

Робота огульчанами проведена велика. Музей організовано за своїм задумом історико-художній.

Тим же, хто, користуючись своїм службовим становищем, навмисно тягне до звуження музею, життям виправданої багатой тематики музею, нав'язане сліпе копіювання (хоча й хорошого Сніжківського музею, а все ж копіювання, а кажуть, і страва пережована несмачна!), всіляко затягують урочисте відкриття музею, треба б усвідомити смисл простих і мудрих слів М.Рильського: «Хто не знає свого минулого, Той не вартий майбутнього. Хто не шанує видатних людей свого народу, Той сам не гідний пошани!» **Олександр Кириченко, голова ради Огульчанського історико-художнього музею ім.Т.Г.Шевченко**

Музей в Огульцах

Статья председателя исполкома Огульчанского сельского Совета

О.Гриценко «Красное знамя», 2 декабря 1967 г.

В центре села Огульцы, что на Валковщине, в Доме культуры, вокруг которого шумит Шевченковская дубрава, открыт Историко-художественный музей им. Т.Г.Шевченко. Инициатор и организатор музея – житель села Александр Сергеевич Кириченко. На протяжении нескольких лет он собирал материалы. Партийная организация (секретарь М.В.Певный), члены исполкома сельского Совета, правление колхоза имени Калинина (председатель Г.И.Ересько), пионеры школы, комсомольцы села и школы, учительский коллектив много поработали над созданием интересной экспозиции. Большую помощь оказали им работники Харьковского исторического и художественного музеев, заведующая Валковским отделом культуры А.М.Кузнецова.

В дар музею отдали свои работы профессор Харьковского художественно-промышленного института Г.А.Бондаренко, талантливый скульптор, юрист по специальности В.Н.Савченко, доцент Харьковского государственного университета А.М.Ниженец, художник И.А.Плис, В.М.Брикулец, И.К.Проценко, Ю.Г.Быков, В.Н.Золочевский и другие.

Материалы музея рассказывают о первых поселенцах в Огульцах, о Великом Октябре, становлении Советской власти, о борьбе с фашистским нашествием. Много экспонатов отображают современную жизнь села.

Большой интерес вызывают материалы, которые рассказывают о жизни и деятельности выдающегося философа Григория Савича Сковороды, поэта-революционера Тараса Григорьевича Шевченко, Михаила Юрьевича Лермонтова, Павла Арсеньевича Грабовского, Александра Петровича Довженко, писателей-земляков Петра Иосифовича Панча, Василия Петровича Минко. В музее побывало уже много экскурсантов.

Відгуки

Огульчанському історико-художньому музею

З великою радістю прочитав звістку про заснування в Огульцях Музею. Велику справу зробили: це ж наочний університет, який допомагатиме у пізнанні минувшини і сучасності, прищеплюватиме молодому поколінню патріотизм і

гордість за свою Батьківщину, що 50 років тому поклала початок нової, комуністичної ери.

Щиро дякую О.С.Кириченкові за його благородний труд, покладений на заснування цього музею. Його значення буде повчальним прикладом для багатьох сіл і міст, як треба дбати за прищеплення соціалістичної культури трудящим Радянського Союзу, що є віхою для трудящих усього світу.

Щастя вам! Петро Панч, Київ

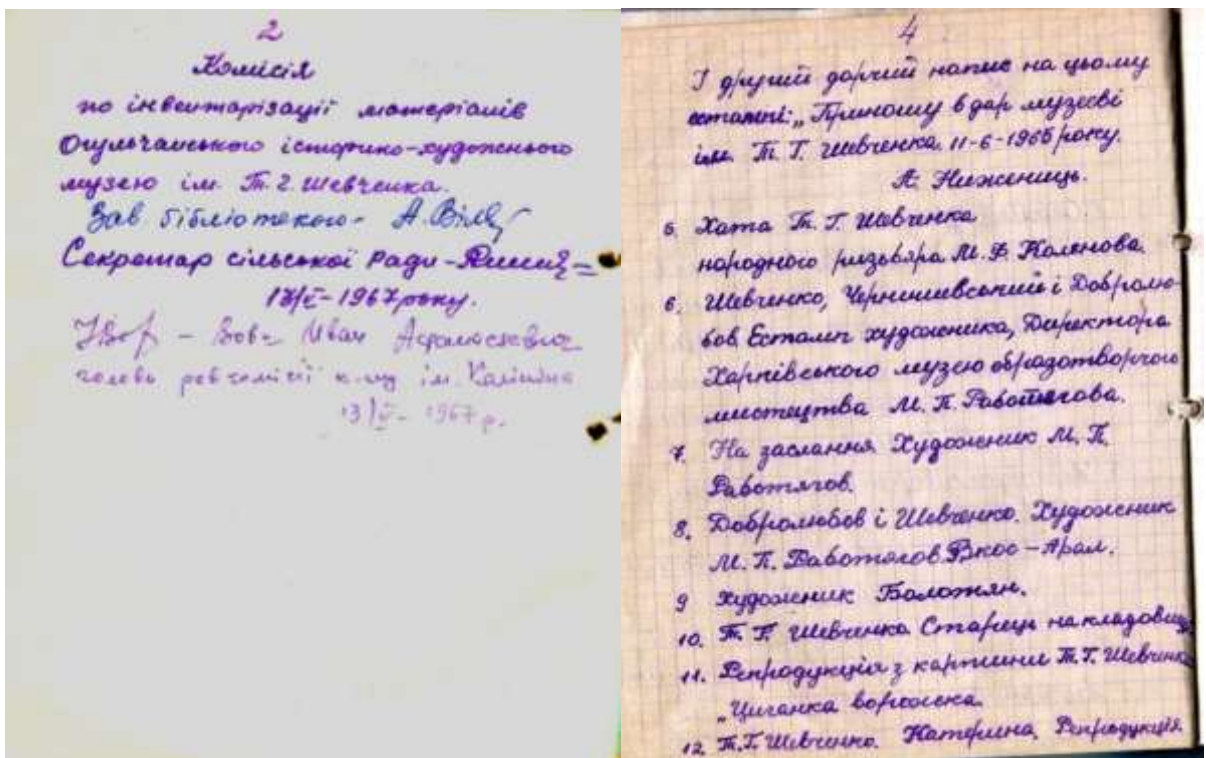
Олександр Сергійовичу!

Нарешті я в Харкові. Чому нарешті? Знаєте, мені й насправді ваші Огульці показали такими далекими, здавалось, не буде кінця той замерзлій дорозі, яка веде до станції. І коли я ступила на перон Харківського вокзалу, навіть не повірила, що закінчилися мої щоденні подорожі. О, не подумайте, що я не задоволена своєю поїздкою! Навпаки, так цікаво було зустрічатися з новими людьми. Одним словом, я ні скілечки не шкоую, що мене послали в цю командировку. Я дуже рада була, що познайомилась з Вами, щиро вдячна Вам ще раз за Ваші розповіді. А сьогодні я зустрілась з Чернявським і розповіла про ваш музей. Передала також привіт від Вас. Він, бачу, залишився задоволеним, що його книжечка допомогла Вам в якійсь мірі в організації музею. Хочу побувати в вашому музеї. Коли? Як тільки знайдеться вільний день. Можливо, навіть цієї неділі, якщо нічого не помішає.

Всього найкращого Вам!

З повагою, Тамара. 11.12.1967. Харківський інститут культури. Боярчук Т.

Фрагменти інвентарної книги Огульчанського історико-художнього музею імені Т.Г.Шевченка

- 23. Їзав позад на військовому.
- 24. К. А. Фрутовський (1820-1893) Свадебний виступ (Репродукція)
- 25. Н. Тимоненко. Соняшник. 1907р.
- 26. В. Фригулиць. Верба надставкою. (Світлина).
- 27. А. Кіндерс. Коси фрази. (Репродукція)
- 28. Садонов. Дівчинка міста Шевченка. (Фотосвітл.)
- 29. С. В. Терасінов. Календарний празник. (Репродукція)
- 30. Н. Т. Осенів. Комсомольські на отроцтвах оборонителів риболовці. (Репродукція)
- 31. Ф. Т. Мисенко. Лод 1941
- 32. Портрет Михайла Коробівського
- 33. Фредіка Енліос. Портрет роботи художника Россіна.
- 34. Вилля центру села Оуриці, нафрешці XIX століття. Велика картина роботи художників В. Карновича і Ріктора Фригулиця

- 35. Старожити Оуриці (Оуриганська діля) Картина роботи художників Т. К. Кривенка, В. М. Фригулиця і В. М. Зомо-зівського (розмір картини 2 м. 11 (оригінал))
- 36. Ф. Т. Шевченка. Портрет О. Ф. Кур'я-новича. 1895 (репродукція)
- 37. Ф. Т. Шевченка. Новотроїцьск укріплення з моря. 1858-1859. (Репродукція)
- 38. Ф. Т. Шевченка. Шехері біля порту Кос-Кран. 1848-1849р.р.
- 39. Ф. Т. Шевченка. Портрет Корнієв. 1848-1849р.р.
- 40. Ф. Т. Шевченка. Портрет Лизюба. 1848р.
- 41. Шевченка. Портрет Кейкуатової. 1847р.
- 42. Ф. Т. Шевченка. Портрет Кора-Курмак. 1848-1850р.р.
- 43. Ф. Т. Шевченка. Судня праця. 1844 рік.

- 44. Ф. Т. Шевченка. Маленький сад. 1859р.
- 45. Шевченка. Караїципунтені з селі (Будинний сир). 1856-1859.
- 46. Ф. Т. Шевченка. Марія. 1840р.
- 47. Ф. Т. Шевченка. Граф Федір Петрович Колютов.
- 48. Ф. Т. Шевченка. Автопортрет.
- 49. Оуриганський будинок культури імені Ф. Т. Шевченка. На фасаді будинку скульптури ім. Ф. Т. Шевченка - керамічний портрет шевченка сім'я українського народу Караса Філаровича з написами. 1814-1984р.р. Тарна дата говорили про рік на-ривдення Кобзаря дико - про 450-річчя від дня його народжен-ня і в той же час відкриває Оуриганський будинок культу-ри ім. Ф. Т. Шевченка.
- 50. Шкільний садок. Фотознімок.
- 51. Люботинський дуб - велетеня. (Фотознімок)

- 84. Терн Рамківського повіту. (Фотокартка)
- 85. В. Ф. Загорячий. Оли бесамі-тви (Краснодонці). (Репродукція)
- 86. С. М. Лунов. Коммунистичес-кий отряд 1919 року. (репродукція)
- 87. Ф. С. Колодецький. Матрося в засаде. (Репродукція)
- 88. Портрет полковника російської Армії. Миха. Ковт. Тавною (виконаний масляни-ми фарбами В. Н. Зомо-зівським та В. М. Фригулицем)
- 89. Свідетельство о ренанні 7 ноября 1914 года. М. К. Тавною. (Фотокартка)
- 90. Свідетельство о ренанні М. К. Тавною. 1916 года 13 мая. (Фотокартка)
- 91. Члостовікене М. Н. Тавного о ренні, позписанное полко-вои свідетельство 1916 года. авт. 13. (Фотокартка)

216. Справка дана ²⁸ Холодному
А.И. 26. II. 1930 г.
217. Промуок № 68 Холодному
А.И. на право входа в Кремль.
218. Извещение капиталу Холод-
ному А.И. о присвоении звания
майора. 31 марта 1934 года.
219. Удостоверение, данное Холод-
ному А.И. 20 ноября 1920 года.
220. Мандат Холодного А.И. от
9 октября 1920 года.
221. Мандат Холодного А.И.
12 I. 1921 года
222. Мандат Холодного А.И.
от 1 ноября 1921 года.
223. Мандат Холодному
А.И. 12 июня 1921 года.
224. Распоряжение о назна-
чении Холодного А.И. на долж-
ности Вр.и. Инструктора от
21 октября 1921 года.

- 44
338. Григорій Савир Сковорода.
(1722-1794).
Український народний філо-
соф.
Скульптура роботи
В.М. Савченка.
339. Т. Сковорода. Твори в II-то-
мах. Вид. А.Н. Д.С.Р. К. 1961 р.
том I.
340. Т. Сковорода... твори в
II-томі. Вид. А.Н. Д.С.Р.
Київ. 1961 р. том II.
341. А.М. Ніжинський. Заповітні
ліси на Харківщині.
Т. Сковорода з дитинства на-
писав і ввів до музею ім. Т.Т. Шевченка в село Оуль-
чина.
342. Музейні статки «Криза-
ний для економічних фото-
карток, старовинних монет
зброї; книга монет (заставки-
ми) з замочком розписаним
добавкою 1,20 м.
343. ————— " —————
344. ————— " —————
345. ————— " —————
346. ————— " —————

- 40
401. А.Татаришвілі. Бук'єт. Вигов-
ниство українського робіт-
ника? Харків 1929 р.
402. Карас Бульдо. Скульптура з роботи на-
родного різьбяр Микоши
Федорюка Колюнова.
403. Римський купець дако-
ваній музею ім. Т.Т. Шев-
ченка. Різьбяр А.Бондаренко.
404. Т.Т. Шевченко. Барельєф
роботи скульптора В.М.
Савченка.
405. Шаблона.
406. Телфа.
407. Діаграми розвитку кон-
госту ім. Київська, народні
музейові В.М. Антоменко.
408. Римський набір старин-
них монет передачі
музею ім. Т.Т. Шевченка
м.Оульчина.
- Примітка: виправлено з
слова на слово Савченка вірити.
(Барельєф цієї роботи В.М.
Савченка).

- 50
409. П.Я. Шерин. Фотопроект
Тамбовський народний
музей.
410. Ю.Ю. Чубушник - талан-
витий народний скульптор
(фотопроект)
411. Книга відгуків Оульчанського
музею ім. Т.Т. Шевченка.
-
- Рєво в Оульчанському
музеї ім. Т.Т. Шевченка на
13 травня 1967 року налічуєть-
ся 411 (отримана однадцять)
експонатів.
- Зав. бібліотекою - А.Віліз -
Секретар сільської Ради - Вілль-
13/5-1967 р.
- Глоб - Віва Іван Абрамович
голубо реторії к-му ім. Київська 19/6/67

Літературно-меморіальний музей Лесі Українки в Ялті

У 70-х роках минулого століття О.С. Кириченко приїздить до Ялти у зв'язку з хворобою. Там він працює вчителем української мови і літератури у школі. Перебуваючи у Криму, він бере активну участь у товаристві «Просвіта». Виникла ідея відкрити музей Лесі Українки до сторіччя з Дня народження поетеси на базі Ялтинського краєзнавчого обласного музею.

Була створена ініціативна група. Туди входили: колишній учень Лесі Українки винороб-науковець Микола Охріменко, прихильники творчості поетеси Олексій Нирво, Олександр Яруш, Остап Кіндрачук, Цимбал Тетяна Іванівна та інші.

В результаті зусиль ініціативної групи було споруджено пам'ятник Лесі Українки. Оригінально дещо незвично вирішена композиція пам'ятника. Поетеса відображена у задумливій позі, сидячи на морському березі. З схрещеними руками. Постаментом служить діабазові брили, підняті з дна моря, біля Аю-Дага. Вони справляють враження справжнього берега, на якому сидить поетеса.

Скульптура складає одне ціле з високим плінтом, на лицевій стороні якого знаходиться бронзовий напис «Леся Українка». На верхній частині плінта-авторським прорізом: «Г. Кальченко 1971 р.».

Пам'ятник створено у 1971 р. Талановитим скульптором Галиною Никифорівною Кальченко разом з архітектором Анатолієм Федоровичем Ігнащенком. Відкритий 16 серпня 1972р. в пам'ять з дня народження поетеси. Пам'ятник встановлено напроти будинку по вулиці Катерининській, 8. Також встановлено меморіальну дошку на цьому будинку, де вона мешкала 1897 року.

Кириченко О.С. був ініціатором розробником і сподвижником встановлення пам'ятного знаку – стели Лесі Українки на південно-бережній трасі перед в'їздом в Ялту зі сторони Сімферополя. Це діоритова, основі якої є природний валун, на двох сторонах якого музичне піаніно. На одній стороні зображена Л.Українка у профіль, на другій-Мавка і Лукаш, що грає на сопілці (драма «Лісова пісня»).

Але офіційно на той музей так і не було відкрито, хоча матеріалу зібралось багато. В експозицію входило: прижиттєві видання творів, відгуки, драматична сцена «Іфігенія в Таврії» оповідання «Над морем».

Фотографія, особисті речі рідних та близьких знайомлять з життям і творчістю поетеси. Багато речей належало самій Лесі.

Типові меблі, українські національні костюми, рушники, музичні інструменти, малюнки розповідають про українську культуру на Південному березі Криму.

У 70-х роках минулого століття почалось гоніння на національну інтелігенцію і тому робота над музеєм була припинена.

Під цю «гребінку» попав Олександр Сергійович Кириченко. Його вислали з Криму без права в'їзду на його територію. (Яцина Ю.Д.)

До 120-річчя з Дня народження Лесі Українки 25 лютого 1991 р. відбулося відкриття експозиції «Леся Українка і Крим».

10 вересня 1993р. експозиція набула статусу «Музей Лесі Українки» (на правах відділу Ялтинського державного Історико-літературного музею).

У 2003р. була відкрита нова експозиція під назвою «Люмикамінь». На перший погляд назва ця незвична. Так називала поетеса квітку едельвейс. Так прозвали саму Лесю її друзі, критики, підкреслюючи її вольову, сильну натуру.

Наразі, за інформацією, з початку лютого музей закрито на ремонт, офіційно - до кінця 2017р. (*веб-сайт Ялтинського музею Лесі Українки*)

Протокол

засідання ініціативної групи по створенню музею Лесі Українки в Ялті

Присутні: Л.А.Афанасьєва, О.Ф Нирко, І.О.Сизих, О.С.Кириченко,

Слухали:

Повідомлення О.Ф.Нирко про зібрані матеріали: 1. Дарунок Лесі. 2. «Батько». Драма на 5 дій, з співами. Твір Д.Малашенка. 1909. 3.Твори Конисського-Перебенді. Том третій. Ялта, Друкарня Н.В Вахтіна. 4. В пленері: вірші, проза Івана Франка; з дрібних оповідань Антона Чехова; Ольга Кобилянська (літературно-критична студія); із поеми Степана Руданського «Цар-Соловей»; із оповідань Вячеслава... (нерозбірливо написано прізвище).

Лист до О.Кириченка

Завідувачу літературно-меморіального музею Лесі Українки в Ялті.

Шановний товаришу!

З великою цікавістю і приємністю прочитав в газеті «Літературна Україна» за 24 вересня 1971року Ваше повідомлення про те що в Ялті відкривається Літературно-меморіальний музей Лесі Українки.

Ім'я Лесі Українки мені ще з дитинства відоме. Гортаючи сторінки календарів-альманахів, які видавали товариство «Просвіта» у Львові ще перед першою світовою війною, я вперше побачив портрет Лесі Українки, там же прочитав деякі її поезії. Більш ознайомився з життям і творами поетеси під час навчання в українській гімназії в Тернополі в 20-х роках. Будучи учнем п'ятого класу гімназії, я побачив книжку «Лісова пісня», чув, як її читали вголос учні восьмого класу це було для них обов'язковим, запам'ятав собі образи «Лісової пісні», глибоко вразила мене трагедія Мавки і Лукаша в кінці третьої дії п'єси. Образ Лукаша, який вмирає, обсіпаний снігом, залишався яскравим у моїй пам'яті і до сьогодні. Бачив кілька разів постановку «Лісової пісні» в театрі, але режисери не могли показати на сцені Лукаша, що вмирає в такому виді, який вирисовувався в моїй уяві.

Ще й тепер пам'ятаю, як повторяли згадані вже вище гімназисти слова вчителя латинської мови української гімназії в Тернополі Василя Хирівського, що ставити в театрі «Лісову пісню» будь-хто не може, це було б профанацією великого драматургічного подвигу Лесі Українки. Все-таки найкраще поставила на сцені «Лісову пісню» 1936 року у Львівському оперному театрі відома українська акторка Леся Кривицька зі своїми учнями театральної студії при музичному інституті ім. Миколи Лисенка у Львові.

В старших класах гімназії учнях ми учні гімназії захоплювались особою Лесі Українки, її життя і творчістю. Святковий концерт, який за традицією кожного року давали випускники української гімназії в Тернополі на честь Івана Франка, в 1929

році поставлено випускниками гімназії в честь Лесі Українки. В тридцятих роках я вчився у Львівському університеті.

Дуже добре пригадую собі, що українські студенти, які навчалися у вищих школах Львова, також захоплювались Лесею Українкою, читали лекції про її життя і творчу діяльність, влаштовували на її честь концерти, поширювали ідеї її творів між народом. Різним організаціям і товариствами надано ім'я Лесі Українки. Українська галицька інтелігенція старшого покоління дуже шанувала Лесею Українку.

Пригадую собі один цікавий факт, зав'язаний з особою Лесі Українки.

Восени 1931 року, під час молодіжної екскурсії до бібліотеки наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка у Львові, її працівник, який показував нам бібліотечні фонди, бібліотеки. В пакеті були особисті матеріали Лесі Українки, рукописи її творів, листи. Ніхто не знав, які це були твори. Бібліотекар пояснив, що згідно з волею Лесі Українки цей пакет, який вона передала на зберігання в бібліотеку Наукового товариства ім.Т.Г.Шевченка у Львові, можна розкрити через 25 років після її смерті.

Якось непомітно для себе я взявся писати спогади. Це, мабуть, звичка всіх людей старшого віку. Проте Леся Українка та її творчість, це не спогади, вона наша сучасниця за складом свого мислення і характером творчості. Вона навіть мені допомагає проводити заняття з дитячої психології в педінституті. Читаючи лекції з психології підлітків, я підкреслюю, що образ Мавки, найкращій жіночій образ в усій світовій літературі, повинен бути прикладом поведінки для нашої молоді (романтика, естетичне сприймання життя, вірність своїм ідеалам, оптимізм).

Відкриття літературно-меморіального музею в Ялті (їх є в нас кілька) – це не надуманий якийсь, штучний захід, а життєва потреба. Літературно-меморіальний музей Лесі Українки в Ялті стане осередком української культури в Криму, сприятиме обміну культурними цінностями між народами, він матиме інтернаціональне значення.

Ви просите через газету «Літературна Україна» надіслати для музею матеріали, давати поради і пропозиції. В нас уже здавна нагромадився великий досвід в організації літературно-меморіальних музеїв. Його слід Вам використовувати. Не будучи спеціалістом в музейних справах, не можу дати фахових порад. Хочу тільки написати, як я уявляю собі майбутній літературно-меморіальний музей Лесі Українки в Ялті.

1. Треба, наскільки можливо, відтворити первісний вигляд будинку, в якому мешкала Леся Українка наприкінці ХІХ ст., подбати, щоб зовнішній вид, навколишнє оточення і внутрішнє оточення і внутрішня обстановка будинку були такими, як за часів Лесі Українки. Так робиться в усіх літературно-меморіальних музеях. Я був у Літературно-меморіальному музеї у Русові. Будинок збережено в такому стані, як за життя письменника. Ви пишете, що скульптури левів, які прикрашали сходи будинку, тепер перенесено на якийсь міст у Ялті. Слід повернути їх на давнє місце. Може, збереглися меблі того часу, коли поетеса жила в Криму. Їх також треба

О.Кириченко з матір'ю, Ялта

поставити було в музеї. Особливо цю кімнату, в якій мешкала Леся Українка, належить обладнати так, як вона була за Лесиних часів.

2. Музей повинен бути оформлений естетично. Про це повинні потурбуватися наші митці. Зразком естетичного оформлення має стати народний етнографічний музей Володимира у Велесневі на Тернопільщині. До Ялти приїздить багато людей, курортників та туристів не тільки з нашої країни, а й з-за кордону. Прикро було б, якщо б музей мав примітивний вигляд. Леся Українка – тонкий естет у літературі та житті. Треба, щоб і музей своїм естетичним виглядом відбивав ці риси особистості поетеси. Музей повинен бути увесь в квітах. Леся Українка любила квіти.

3. В музеї слід показати все життя і творчість Лесі Українки, на цьому фоні найповніше розкрити кримський період її життя та літературної діяльності. Кримський період особливо треба підкреслити в музеї.

4. Серед експонатів музею має бути топографічна карта всіх місць в Ялті, де бувала Леся Українка, а також карта подорожей поетеси по Україні, Кавказу, за кордоном.

Така карта розповідала б відвідувачам музею про життєві мандрівки Лесі Українки, допомагала б краще зрозуміти життя поетеси та її творчість.

5. Кімнати музею прикрашати портретами Лесі Українки різного віку. Один портрет з часу перебування поетеси в Ялті треба намалювати в природну величину і поставити в цій кімнаті, де мешкала Леся. Портрет природної величини робить дуже великий ефект. Так зроблено в меморіальній кімнаті славетної української співачки Соломії Крушельницької у Львівській середній музичній школі її імені, де стоять фотопортрети Соломії Крушельницької природної величини в ролях героїнь різних опер, в яких вона виступала протягом свого життя. Звичайно, що в музеї повинні бути фото батьків Лесі Українки та її близьких родичів (сестер, братів, дядька і дядини Драгоманових та ін.), також фотографії родинних місць Лесі Українки (будинки в Новгород-Волинську, Колодяжному, Гадячі, Києві).

6. В музеї повинна бути бібліотека, в якій можна збирати літературознавчі новинки, що безпосередньо стосуються життя поетеси та її літературознавчі новинки, також загальні огляди історії української літератури, де пишеться про Лесю Українку, твори поетеси різних видань, твори українського та світового письменства (поезії, драматургія). В бібліотеці треба комплектувати літературні твори українських письменників, в яких фігурує кримська тематика (Зеров, Драй-Хмара, Доленго та ін.)

7. В музеї слід показати історію культури в Криму, зокрема. В одній із кімнат висвітлити життя та літературну діяльність, зв'язану з перебуванням у Криму, таких письменників, як Степан Руданський і Михайло Коцюбинський. Поетові Степану Руданському треба приділити в музеї належну увагу. Як відомо, він працював як міський лікар у Ялті протягом дванадцяти років, аж до своєї смерті (в 1873). На жаль громадська діяльність Руданського в Ялті не відбито в Ялтинському історико-краєзнавчому музею, хоча Ст. Руданський зробив дуже багато для розбудови Ялти. В Ялтинському літературному музеї дуже фрагментарно показано життя та літературну діяльність поета. Тепер є можливість зробити це в новому музею, що відкривається.

На Масандрівському кладовищі в Ялті є могила Степана Руданського. Перебуваючи протягом кількох років улітку на відпочинку в Ялті, я відвідував могилу поета, клав квіти на ній, які купував у квітковій крамниці на набережній,

недалеко пошти. Добре, що поставлено новий пам'ятник на могилі Руданського. Слід зберегти десь у музеї старий пам'ятник, який поставлено кількома свідомими українцями, якщо не помиляюсь в 1892 р. На старому пам'ятнику була дуже гарна епітафія, яку взяли з поезії самого поета у зміненому вигляді:

На могилі не заплаче
Ніхто в журині
Хіба хмаронька заплаче
Дощем по мені

Прикро було прочитати в газеті «Літературна Україна» за 28 вересня 1971 р. про те, що хтось зірвав меморіальну дошку, що була на будинку, в якому мешкав Руданський у Ялті. Невже це правда? Якщо так, то це неймовірний факт. Наближається сторіччя від дня смерті Степана Руданського. На мою думку, потрібно саме в Ялті поробити певні заходи для вшанування його пам'яті, як українського поета демократа, неповторного в усій світовій літературі в такому оригінальному поетичному жанрі як співомовки. (Таку думку висловив учитель-пенсіонер у Збаражі Павло Козак). Відзначити пам'ять Руданського треба, як громадського діяча, що багато часу і праці приклав для добробуту Ялти в 60-х роках минулого сторіччя. Слід зібрати матеріали про ялтинський період життя Степана Руданського і видати окремою книжкою.

В Ялті є кілька пам'ятників письменникам і митцям. Чому ж не поставити пам'ятники-бюсти двом українським поетам-Лесі Українки та Степанові Руданському в зв'язку з відкриттям музею Лесі Українки і сторіччям від дня смерті Руданського треба про це подбати.

Коли відкриється музей, тоді можна видати путівник літературно-меморіального музею Лесі Українки в Ялті, також подумати про те, щоб написати монографію про ялтинський період життя та літературної діяльності Лесі Українки.

Від себе хочу надіслати для музею Лесі Українки в Ялті невеличку бібліотечку української та світової поезії, складену з книжок моєї домашньої бібліотеки. Тепер немає потреби посилати книжки, тому що Вам немає де їх подіти.

Літературно-меморіальний музей Лесі Українки в Ялті повинен бути зразковим. Обов'язком української громадськості є допомогти в організації музею. Певну допомогу в цій справі нададуть представники інших народів, Бажаю Вам якнайкраще успіхів у вашій праці.

З повагою Іван Павлович Смолій, доцент Тернопільського державного Педагогічного інституту. Тернопіль, 5 жовтня 1971р.

Копії документів, які підтверджують, що Кириченко О.С. був ініціатором і засновником музею Лесі Українки в місті Ялті

В 100-ЛЕТНЮ СЮ ДЕНЬ РОДЖЕННЯ ЛЕСИ УКРАЇНКИ

1871 1971

ПРИГЛАСИТЕЛЬНЫЙ БИЛЕТ

г. Ялта 1971 г.

УВАЖАЕМЫЙ ТОВАРИЩ!

Отдел культуры Ялтинского горисполкома и Ялтинский краеведческий музей приглашают Вас на торжественный литературный вечер, посвященный 100-летию со дня рождения великой украинской поэтессы Лесы Украинки (Ларисы Косач).

ПРОГРАММА

1. Слово о Лесе Украинке.
Выступают: А. С. Кириченко, Л. А. Афанасьева, А. П. Беломанова.
2. Воспоминания о Лесе Украинке.
Выступает близкий друг Лесы Украинки, кандидат сельскохозяйственных наук Н. С. Озарюк.
3. Рассказ о винской экспозиции.
Выступают: А. Ф. Нырок, В. П. Горбоданко.
4. Художественная часть.
5. Открытие выставки, посвященной 100-летию со дня рождения Лесы Украинки.

Вечер состоится 20 февраля 1971 года, в 18.00, в литературном филиале краеведческого музея (Павленко, 10).

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ УССР
УПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ ИСПОЛКОМА КРЫМСКОГО ОБЛАСТНОГО ПРОМЫШЛЕННОГО
СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

КРЫМСКИЙ ОБЛАСТНОЙ КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МУЗЕЙ

г. Симферополь, Пушкинская, дом № 18 Тел. 5-84

№ 125 25 ИЮНЯ 1971 г.

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Выдана **КИРИЧЕНКО** Александру Сергеевичу в том, что он работает в Крымском краеведческом музее в должности заведующего отделом – музеем Лесы Украинки в г.Ялте.

Директор Крымского краеведческого музея

Е. Жук / Е. Жук /

Гортисп., Симферополь, 17-11-68 г., з. 11213, л. 5000

В/А
Кривошеина
Допустим
УПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ
28 июня 1970 г.
578
Вул. М. Кирова
Телефон 20

Зав. ДИРЕКТОРУ Ятвинскому
МУЗЕЮ, тов. Леониду Юрьевичу
тов. Курченко А.С.

В связи с тем, что в последнее время участились случаи нарушения правил приобретения экспонатов музеями области, Управление культуры разъясняет, что на основании распоряжения Министерства культуры УССР № 19917 от 8 октября 1959 г. и приказа по Управлению культуры № 35 от 19 февраля 1970 г. оценка произведений изобразительного искусства и других экспонатов музейного значения может производиться только областной экспертной комиссией.

Разрешение на приобретение экспонатов дается Управлением культуры на основании заключения экспертной комиссии.

Областная экспертная комиссия рассматривает вопрос о приобретении только при наличии следующих документов:

1. Акта фондовой комиссии музея о необходимости приобретения экспонатов.
2. Подробного описания приобретаемых экспонатов с указанием материала, техники исполнения, размера, датировки.
3. Фотографий приобретаемых экспонатов.
4. Заключения одного из членов Союза художников о художественном уровне работ / для произведений изобразительного искусства /.
5. Справки о наличии средств для закупки, предусмотренных по смете.

Зам. начальника
Управления культуры

И. Машковский.

Ведомо Фот

Шановний Олександр Сергійовичу!

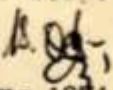
Нагадую нашу зустріч і розмову в ЦН Бібліотеці та Вашу обіцянку допомогти мені – знайти газетні матеріали про перебування трупи М.Старицького в Ялті: 1886 р. вересень /а може й жовтень?/ та 1890 рік, січень – лютий. Треба в'яснити: початок і кінець гастролей, по можливості, коли яка поставлена п'єса, дати й № газет з рецензіями на вистави, а також – якщо це буде ^{на} так важко – коротенькі виписки з рецензій з оцінкою всієї трупи і її режисера, а не гри окремих артистів. Чи нема вказівки, куди трупа поїхала з Ялти? Звичайно, кожному виписку треба паспортизувати: вказати назву газети, дату і число.

Не знаю, чи знайшли Ви у Києві збірник "Леся Українка. Документи і матеріали. 1871 – 1970". Якщо не купили, то надішліть замовлення, щоб надіслали Вам післяплатою:

Київ – 1, Кірова, № 4, книгарня "Наукова думка".

Після нашої зустрічі я бачив цю книжку в цій книгарні.

В подяку за Вашу допомогу менідесь пізніше надіслав Вам для музею фотокопії цензурних матеріалів 1904 р. про заборону до друку твору "Чужий" Лесі Українки /йдеться про її поему "Одно слово"/, але це буде тоді, як візьмуся за фоторафії. Див. цей документ у згаданому збірнику: стор. 183, док. № 135.

З пошаном

10 серпня 1971 р.

Кам'янець-Подільський – 7, Індустріальна, № 9, кв. 15,

Олійник Віталій Устинович

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ПАМ'ЯТНИКІВ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

ПРАВЛІННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

м. Львів-6, пл. Ринок, 18
телефон 441-43

Телеграфна адреса:
м. Львів-6, «Охорона пам'яток»

Банк. рахунок: № 700367
в міськуправлінні Держбанку
м. Львова.

№ 213/9

. 4 . ЖОВТНЯ 1971р.

копія.

ДИРЕКТОРУ КРИМСЬКОГО
КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
тов. ЗУК К. М.

Шановна Катерина Михайлівна!

Правління Львівської обласної організації Товариства
запрошує до Львова на 10-12 днів завідувачого ялтинським музеєм
Лесі Українки Олександра Кириченка для збору експонатів до
новостворюваного музею письменниці.

Всі витрати пов'язані з відрядженням обласна органі-
зація бере на себе.

З пошаною

Відповідальний секретар
правління

І. Кудін

СПІЛКА ПИСЬМЕННИКІВ
УКРАЇНИ

Ворошиловградська філія

СОЮЗ ПИСАТЕЛЕЙ
УКРАИНЫ

Ворошиловградское отделение

м. Ворошиловград, вул. Юного Спартак. 12. Адреса для телеграм: Ворошиловград.
Спілка письменників. Телефон 2-14-71.

№ _____

- I - грудня 197 Ір.

Крым,

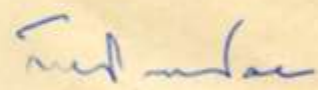
Ялта, вул. Павленка, 10, Музей Лесі Українки

О.КИРИЧЕНКО

Шановний товаришу!

З Вашим листом про відкриття меморіального музею Лесі
Українки у Ялті ми ознайомили наших товаришів.

З глибокою пошаною

Т.РИБАС

Відповідальний секретар Ворошиловградської
організації Спілки письменників
України.

КРЫМСКИЙ ОБЛАСТНОЙ КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МУЗЕЙ

г. Симферополь, Пушкинская, дом № 18

Тел. 5-84

№ _____

28. августа 1971 г.
Ривторк.

Засідання
ініціативної групи
по створенню літературно-меморіального
Музею Лесі Українки
в Ялі.

Прізвище, ім'я та по-батькові (повністю, без скорочень)	Місце роботи	Домашня адреса.
1. Мясникова Валентина Василівна	Ялтинка	Ялтин. ш. № 1/2
2. Хиндратук Остан Юркович	Ялта - порт	бульвар Кольцова 34- 17.
3. Анцишкін Александр Яванович		
4. Шерко Олексій Федорович		
5. Озерченко Микола Федорович		
6. Привала Віра Петрівна	Школа № 5	
7. Мараванко Віра Костянтинівна		

IV. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Матеріали до статті «Музиканти нашого села»

Кириченко Олексій Сергійович
03.03.1930 – 11.12.1967

Олексій Сергійович Кириченко:

...Я прихильник більшого факту написати статтю «Музиканти нашого села». І я думаю намалювати картину на цю тему. Мова йде про Павла Якимовича Ширина і Юхима Євменовича Цибульника. Такі люди народжуються раз на вік і, мабуть, скоро таких музикантів не буде в нашому селі. Про них слід говорити, як про М.Г.Гоголя, О.С.Пушкіна.

Хто не знав Павла Якимовича? – з цього треба починати. Важко сказати скільки свадьбів зазнали вони... (народ.1894 – помер 26.12.1953.)

Павло Якимович сам робив музику, ремонтував; знав і грав прекрасні пісні, танці... Проте своє багатство він поніс на той світ. З музикою Павло Якимович не розлучався все життя. Йому вже було більше шести десяти років, але грав, як молодий.

Любили Павла Якимовича люди... Запрошували на весілля, іменини... Не відмовлявся, йшов, грав...

Однак неохоче передавав Павло Якимович талановито виконані ним речі своїм учням. Ця риса характеру його була. Передав він мені вальс «На сопках Маньчжурії», польку просту, польку кручену і ряд наших пісень. Нотної грамоти він не знав, але тепер перевіряють по нотах довжину, висоту звуку, переконаєшся вірності його гри, грав наче по нотах... Я до нього ходив (на вечори) вечорами. Як чудово він грав! Неживий встав би... А скільки чудових вальсів грав він... «Дунайские волны», «Тоска», «Грусть». Заслухаєшся було... Залюбуєшся... Пальці самі бігали по клавішах і вже в таких літах.

А який він був сам? Був хороший. В нього були дочки... Воював всю війну... Проїшов весь Радянський Союз... Розповідав про свої походи... Про цей біль детально розповість його дружина... Довгий час Павло Якимович працював у колгоспі. На яких саме роботах працював він? З ким саме? Про це треба довідатись в колгоспі... Такому чоловіку, як Павло Якимович, треба поставити пам'ятник, або хоча б огорожу хорошу поставити...

Коли вмирав Павло Якимович, присутнім був великий музикант-скрипач Юхим. Останні слова Павла Якимовича були звернені до дружини: «Векло, дай закурити, я буду вмирати».

Обов'язково треба поговорити з скрипачем Юхимом. Цей теж грає всюди. Цікавим з цього приводу є зауваження дочки його Шури: «Мого батька всі знають в Огульцях». І це дійсно так. Це Паганіні (італійський скрипаль-віртуоз). Якби він своєчасно одержав вищу музичну освіту (на превеликий жаль, він її зовсім не

Ю. С. Цибульник

одержував), він чарував би своєю музикою весь світ. Чудовий музичний слух, прекрасні зовнішні дані (високий зріст, риси лиця) - всі дані талановитого скрипача, в ньому знайшов своє втілення талант скрипача.

Часто грали видатні музиканти разом. Павло Якимович на гармошці, Юхим Євменович на скрипці. Їх музика підкоряла людей. Він, цей веселий скрипач перш ніж приступити до виконання «Бичка», робить вступ.

Снігу було багато, починає розповідати він, а скільки цвітів було. Це було, скаже, весною, або літом. Вставить різні шутки, прибаутки... І от ідемо лісом...сіли...дивлюсь з Павлом Якимовичем іде красива, чорнобрива, дівчина-українка. Іде і плаче, плаче, загубила бичка...

- Ой мій такий сіренький. Ой, мій такий білесенький.

Бицю, бицю, бицю...

А тут обзивається бик: У-у-у. Дівчина зраділа, біжить.

Скрипка міняє тон, темп гри, грає щось подібне до веселого українського «Козачка». Всі інші факти треба взяти у скрипача. Бажано записати хоча б частину розповіді, та виконання деяких пісень танців цим талановитим скрипачем. *(Олександр Кириченко. Запис зроблено з уст брата Олексія I.XII.1967р.)*

Художня самодіяльність нашого села

В довоєнний період в нашому селі була чудова художня самодіяльність. Грали «Наталку Полтавку» І.П.Котляревського, «Сватання на Гончарівці» Г.Ф.Квітки-Основ'яненка та ін.

Учасники художньої самодіяльності, драмгуртківці часто виїжджали з концертами. Часто доводилось їм виступати поза клубом. Тоді декорацією служила реальна природа... Організатором тоді був, здається, Певний.

В післявоєнний період художня самодіяльність теж була на належній висоті.

Конферансьє самі складали тексти. Так одним з сильних конферансьє був Микола Єресько. Часто доводилось нам вдвох з ним вести програму концертів.

Перш ніж їхати виступати в Одринку, я сів на веломашину, поїхав туди. Поговорив з головою колгоспу. Він розповів і про хороших, і про поганих людей.

Зібравши багато таких матеріалів, повертався додому, писали вдвох з Миколою Єреськом текст, розучували; виходило класно.

Хор співав українські народні пісні. «Славное море Священный Байкал», «Амурские волны», «Ой, цветет калина»...

Грали, пам'ятаю, «Ой, у полі нивка»: Свинарку – Клава Жван, Кривеженко Василь, я (Олексій Кириченко) – голову колгоспу.

Виступали з концертами в Одринці, на Шарівці, в Черемушній та в багатьох інших селах Харківщини.

Коли ми виступали в Одринці, то глядачі подумали, що ми приїхали з Будинку культури.

Серед учасників тодішньої самодіяльності були: Ніна Юхимівна Назаренко, Ольга Кривеженко («славна дівчина» - Олексій Кириченко), Люба Лебідь, Клава Цибульник (сестра Ганни Островської, вони різних батьків), Гречко Валентина, Ліда Петлиця – дівчата як на підбір.

З хлопців: Теличко Василь, Єресько Анатолій (грав на акордеоні), Золочевський Славик, Конотоп Анатолій, Курибіда Микола, Кривеженко Василь.

Брав участь Нікандр Олексійович Хрустальов, допомагав своїми порадами. Іноді доводилось репетирувати в приміщенні школи, тоді нам допомагала Ганна Миколаївна Симоновська, хорошо співала...

Перед виступом художньої самодіяльності робили доклад. З докладом часто виступав Шевченко Григорій Данилович.

Завідуючі клубом часто мінялись. Деякий час завклубом Віра Сергіївна Дудненко (бібліотекарка), потім Славик Золочевський, Василь Теличко...

Ніна Юхимівна! Талановитий педагог. Прекрасно грає на гітарі, чудово співає. Брала активну участь в художній самодіяльності. Ми з нею колись виконували ролі Одарки (Ніна Юхимівна) і Карася (Олексій Кириченко) в опері Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». Виконуючи роль, вона настільки ввійшла в азарт, що почала таки по-справжньому бити мене. Доводилось таки дійсно тікати від неї, розстебнувся ремінь і подушка, що була намощена в мене на животі для Карасевої солідності, випала... (на цьому концерті був присутній Олександр Кириченко)

Вона: Ти гулаєш дні і ночі..

Він: Ой, не пив, не пив, їй Богу,

Випив чарочку, не більш...

Танцює вона виключно... Щось циганське є в її манері виконання, часто виконувала в вишиваній сорочці, в червоних чоботях.

«Светит місяць» ми з нею розучували вдвох. Їздили виступати у Валки, брали участь в огляді художньої самодіяльності (*Олексій Кириченко. 1.XII.1963р.*)

Автор «Валківської енциклопедії»³ Іван Лисенко про Юхима Євменовича пише наступне: Цибульник Юхим Євменович (1903, с. Огульці – 1985, там само) – огульцівський скрипаль-самородок. Навчався в Огульцівській церков.- парафіяльній школі. Гри на скрипці вчився у свого батька, також скрипалю. Деякий час працював на залізниці, потім в колгоспі ім. Калініна в Огульцях. Як скрипаль відзначався віртуозною грою. В його репертуарі були укр. нар. пісні в т. ч. жартівливі. Найпоширенішою була «Пісня про бичка». Грав переважно в Огульцях, Шарівці, та Черемушній на весіллях та в приватних селянських зібраннях.

V. СПОГАДИ ОДНОСЕЛЬЦІВ

Село, моє рідне село!

“Тріє душу село моє рідне село !”

Як багато рідного в цьому слові. Це воно наше життя: спогади, спогади, спогади...

Чомусь часто ми згадуємо сім'ю Кириченко, багатодітну – 3 сина і одна дочка. Сини були талановитими. Олексій закінчив ХАІ. В школі писав вірші, пісні. Був добрий, активний. А найбільше я його пам'ятаю - він був талановитим художником.

Їхній двір був загорожений дошками. Олексій на цьому заборі намалював великі портрети наших класиків: Пушкіна Олександра Сергійовича, Лермонтова Михайла Юрійовича, Гоголя Миколи Васильовича. Робота була зроблена дуже професійно. Йдучи до школи (48-50 роки), ми завжди вдивлялись в добрі обличчя наших дорогих письменників, і це нас дуже надихало на навчання.

³ Ів. Лисенко «Валківська енциклопедія». Київ: «Рада», 2000, С. 363-364

Менший брат Олександр, закінчив Харківський університет ім.Каразіна.

Був талановитим, добрим, активним. В Огульчанській школі відкрив музей, а потім у клубі. В місті Ялта, де він працював, відкрив музей Лесі Українки.

Селяни, які добре знали цю сім'ю, будуть довго пам'ятати добрим словом.

На превеликий жаль хлопці зовсім молодими пішли із життя, не оставивши покоління. Царство їм небесне! *(Обруч Марія Євграфівна, березень 2017р.)*

Олександр Кириченко був фанатом українства. Розмовляв щирою, літературною, українською мовою. Був справжнім патріотом свого села. І коли музей було ліквідовано, то залишились портрети Т.Г. Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, бюсти Г.С.Сковороди та П.А.Грабовського, які О. Кириченко подарував школі, тобто, в кабінет української мови і літератури. Він був тяжко хворий, але невтомно працював задля села. Облаштував дві криниці. Одну в Дерковському лісі, а другу на кладовищі, біля могили брата Олексія.

Працюючи у школі на початку 80-х років минулого століття він мене консультував, був, як кажуть, моїм шефом по викладанню української мови і літератури. Ні на кого не кричав, відносився до людей з повагою, був на хвору *(Райса Павлівна Котляр, учитель української мови і літератури, 12.06.2017).*

Саша Кириченко вчився зі мною в одному класі. Це були 5-й і 6-й класи. Поводив себе спокійно, як дівчина. Він не був відмінником, а хорошистом. Сам був білокожим, а волосся русяве. Вражало те, що він розмовляв щирою, українською мовою на відміну від нас. У класі вчилось 42 учні. Вони були з Каравану, Буцьківки, Черемушни, Шарівки, Любівки (село в одну вулицю над Любівським ставком, нині не існуючи. М.С.) *(Яцина Марія Федорівна, 15.06.2017р.)*

Саша Кириченко був доброю і чуйною людиною. Мав доброзичливу вдачу, Завжди готовий прийти на допомогу. Де б він не був, упорядковував навколишню територію. Так він обсадив деревами колодязь, що напроти їхнього двора. Лише, ясені, берези стоять і зараз на сторожі колодязя:

Перебуваючи у Ялті, приходив до нас, коли ми відпочивали там у відпустці, приносив великі букети кримських квітів *(Кобець Олександра, сусідка 26. 06.2017).*

Спогад про побратима

Саме так би я назвав свого колишнього однокласника по Огульцівській середній школі Олександра Кириченка. Познайомилися ми восени 1954 року, коли я влився до 8-го класу названої школи. Скажу відверто: клас наш був дружнім. Особливо я це відчув напередодні закінчення школи цей клас зупинив усі намагання дирекції школи виключити мене з школи. І не останню роль тоді відіграв і Сашко Кириченко.

Сашко не був лідером у класі очевидно. З огляду на свій особливий характер. Він уже тоді вирізнявся своїми національними поглядами і треба сказати, що своїм світоглядом випереджав усіх нас. Крім того, він мав організаторський талант.

Зі мною він зійшовся досить швидко, дізнавшись, що я пишу вірші. Фактично він був першим моїм читачем і поціновувачем. Невдовзі він увів мене в коло своєї родини і я відразу зрозумів, де джерело його національного виховання. А йшли вони, очевидно, від матері, а потім від брата Олексія, який на той час був уже студентом одного з Харківських вузів. Саме цей Олексій наводив нас з Сашком на національний шлях. По закінченню школи (1957рік) наші шляхи не розійшлися. По-перше, ми вирішили разом вступати до Харківського університету на філологічний факультет (звісно на українське відділення). До нас приєдналася ще одна учениця Мирослава Котляр. Звісно, найкращі знання були у Олександра Кириченка, знову ж таки, мабуть, завдяки брату. Але жоден з нас тоді по конкурсу не пройшов. А буквально десь через півроку зустрівшись з Олександром у Харкові, я дізнався, що він все ж-таки став студентом. І знову це стало завдяки брату, який домігся після тривалої боротьби: замість Сашка було прийнято іншу особу. Я радий був за побратима. Він запрошував мене до університетського гуртожитку, де мешкав, познайомив зі своїми однокурсниками. Особливо запам'ятався Анатолій Кислий, з яким я також підтримував дружні стосунки. Сашко наполягав на моєму вступі до університету. А я вже тоді марив Києвом: не любив я російськомовного Харкова. Але після нової поразки в Київському університеті, я все ж таки вирішив вступати до Харківського університету. Стало це восени 1961року, коли Сашко, власне, вже закінчував університет. Тому, коли зустрічі на факультеті були фрагментарними, бо Сашко вже активно працював над дипломом.

По закінченню університету Олександр Кириченко деякий час працював редактором Харківського телебачення, а потім (можливо, через хворобу) перейшов редактором до видавництва Харківського університету.

Зустрічався я з ним рідко, частіше, мабуть, листувались. Знаю, що через хворобу він переїхав до Ялти, де деякий час проживав, а потім все ж таки (мабуть, на вимогу рідних) переїхав до рідного села Огульці, де працював у школі. Треба відзначити про неабияку патріотичну діяльність Сашка в рідному селі. По-перше, він активно почав записувати народні пісні, легенди, повір'я. І за це йому треба подякувати. А ще більше слід подякувати за створення в селі краєзнавчого музею, який він плекав до самої кончини. У 1978році Сашко несподівано з'явився у мене в Києві. Це просто було бажання відвідати столицю і мене особисто. Знаю, що він зупинився в готелі, де я в цього бував. Ми багато говорили про долю нашої України, я інформував його про події культурного столичного життя. Пам'ятаю, що подарував йому на прощання книгу поезії Ліни Костенко «Над берегами вічної ріки», яка тоді щойно з'явилася. Востаннє ми бачилися 30 серпня 1980 року в Огульцях. Я тоді перебував у відпустці в Черемушній і вирішив відвідати свого побратима. Зустріч була хвилюючою. Сашко закидав силою-силенною запитань, на які я ледь встигав відповідати. Потім він запропонував відвідати сільське кладовище, де ми побували на могилі його брата Олексія, який так багато зробив для нас обох в національному вихованні. Ми попрощалися тоді, на жаль, назавжди. Я, звісно, знав про його хворобу, однак не думав, що кончина буде невдовзі. Помер він 30 жовтня 1985р. в рідних Огульцях, де

й похований. Завжди, коли приїжджаю в Огульці, то знаходжу час, щоб відвідав його могилу. Дуже шкода, що така людина, яка багато зробила для рідного села, відійшла у ранньому віці. Дуже символічно, що помер на 48-му році життя, як і Т.Г.Шевченко. Шкода тільки, що земляки не шанують свого земляка. Музей, який він так бентежно створював у селі, вони швидко розграбували. Але хочеться вірити, що прийдуть часи і для Олександра Кириченка (*Іван Лисенко М. Київ, 12 липня 2017*).

**Згадки про село Огульців та про товариша, друга, однодумця, колеги,
Кириченко Олександра, брата Кириченка Олексія і друга моєї мами,
Назаренко Ніни Юхимівни**

Назаренко-Котляр Ніна Юхимівна у складі художньої самодіяльності Огульців

У 50-ті роки ХХ ст. у селі Огульці кипіло життя радості відбудови свого села. Люди не лише працювали, а й творчо відпочивали у зруйнованому фашистами клубі.

Існував творчий осередок, була художня самодіяльність. Активним членом цього життя була моя мама Назаренко-Котляр Ніна Юхимівна, вчитель початкових класів. У цій творчій групі активним учасником став із сім'ї Кириченків старший брат Олексій – інженер за фахом, а в творчій групі жартівник, поет, художник, ведучий. Вони виступали в старому клубі, їздили на фестивалі у Валки. Мама співала і грала на гітарі. За виконання пісні «Темная ночь» одержала приз «Москва».

Початкові 1-4 класи були в різних місцях села Огульці. У старших класах у нас з'явився учень Кириченко Олександр, який зразу привернув увагу своєю грамотністю, серйозністю, ідейністю. Завжди ходив у

костюмі, навіть на роботу в колгосп (фото додається: збирали кукурудзу).

Із села Черемушни прийшов не менш талановитий Лисенко Іван – наш поет. Вони в класі писали найбільші твори, на 10-12 аркушів.

Після десяти класів Саша і я вступили до Харківського університету ім. М.Горького. Саша на денне відділення, а я на вечірнє. Олександр – чуйна людина, безкомпромісна, щира. Завжди говорив лише українською мовою, часто носив вишиванку (а це були часи 1958-1960рр., Харків говорив російською).

Після закінчення університету наші шляхи розійшлися. Я поїхала у Кривий Ріг і працювала викладачем української мови та літератури, директором середньої школи № 118, а з Олександром листувалися. Він працював у Харкові. Був ініціатором зустрічей випускників (20 років, 25 років) Саша любив усе українське, намагався всіляко прищеплювати любов до України, до свого села. Останні роки життя працював в Огульчанській середній школі (*Пелешенко Мирослава Юхимівна, 1.09.2017р., Дніпропетровська область*).

Огульцівська середня школа. Весна 1956 року. 9-й клас.

На знімку зліва направо; знизу, вгору: 1 ряд знизу: Пащенко Володимир; Котелевець Іван; Кулик Анатолій; Дехтярь Іван; Цибульник Анатолій; Васильцов Віктор; Явдошенко Микола; Пелешенко Анатолій. 2 ряд. Тимошенко Елеонора; Явдошенко Віра; учителі Ільїн Дмитро Олексійович; Заплавська Олександра Григорівна; Забара Семен Миколайович; Симоновська Ганна Миколаївна; Кононенко Віра Петрівна; учні: Вовк Леонід; Барабаш Валентина. 3 ряд. Салтовець Ніна; Дейнеко Зінаїда; Вовк Люба; Дубровіна Надія; Котляр Люба; Цибульник Параска; Свинар Олександра; Якименко Ніна; Музика Люба; Лебідь Зінаїда; Хрустальова Жанна. 4 ряд. Цибульник Віра; Набока Олександра; Куц Ніна; Лисенко Іван; Гапоненко Семен; Кириченко Олександр; Пісняк Борис; Криворотенко Наталка; Кобець Ольга; Назаренко Мирослава; Кириченко Раїса (*диктувала Зіна Лебідь, 26.10.2017*).

Спогади про Литвиненко Ганну Прокопівну (1923-2007 рр.)

Коли німці вступили в село, то її забрали у Германію, вона поклялася не працювати на німця. З нею були такі ж як і вона і всі домовилися тікати. Але як? Місцевий німець допоміг їм. Вивів підземними ходами до Кенігзберга.

Там застала їх ніч. Попросилась переночувати у стариків. Характерно, що старі розмовляли російською мовою. Вранці показали шлях до залізниці. В дорогу дали хліба і сала. Дійшли до залізниці. Сіли у товарний поїзд. Він привіз у Київ. Тут уже ми дома. Прийшла в село, а в селі багато поліцаїв.

Ніколенко Петро, на прізвизько “козачок”, узнав її і прислав поліцаїв, щоб здати німцям. Вона сховалася.

У березні 1943р.наші звільнили село. Німці здійснили контрнаступ. Наші відступали на Валки і захопили з собою усе чоловіче населення від 18-ти до 50 років на фронт. Дійшли до Валок, а там німці засіли у школі і з вікон розстрілювали наших бійців. Кров лилась річкою. Майже усіх поранених і вбитих наших односельчан роздягнених і роззутих (робота мародерів) підбирали жінки, матері, сестри з саночками додому. Так загинув Кіндрат Прокопович, брат Ганни. Другий брат Семен був забраний німцями і відправлений до Поволжя. Там знаходилась німецька колонія. Після війни залишився там. Боявся вертатись додому, щоб його не розстріляли як зрадника. Ми його скрізь розшукували. Слідопити натрапили на нього. Поїхали до нього сестра і мати. У тамтешній сільраді йому видали відповідну довідку і він часто приїздив до нас.

Третій брат Вася (йому було 3 роки) був поранений, коли німецька авіація бомбила село влітку 1941 року. Вася разом з сестрою збирали помідори на полі. Сестра прикрила брата собою, але осколок влучив йому в руку. Осколок Вася носив усе життя до самої смерті.

У нашої бабусі Уляни Порфирівни було 9 дітей. Ганна була восьмою. Єдина дочка. А сини: Тимофій, Кіндрат, Семен, Іван, Микола, Андрій, Василь були між собою дружні, поважали і слухали матір, допомагали один одному.

У 1942 рік Ганна здійснила геройський вчинок. Поліцаї збирались «розкуркулювати» Кириченків. Сергій Павлович не виконав наказ німців здати усю худобу. Тому поліцаям доручили відібрати скотину, а хазяїв розстріляли за непокору. Ганна по снігу босоніж побігла до них і попередила, що їдуть поліцаї, усю худобу Кириченки встигли прогнати в ярок. Коли поліцаї прийшли, то не знайшли ніякої живності. Так Ганна врятувала сім'ю від загибелі. Згодом Саша заходив до нас і дякував мою маму за порятунок (*розповідь Кириєнко Ольги Іванівни, дочки, записала М. Столярова, 24.09.2017р.*).

НЕВИЧЕРПНА КРИНИЦЯ ДУШІ ЛЮДСЬКОЇ

Перше моє знайомство з Кириченком О.С. саме пов'язане з криницею біля його двору. Вона в моїй пам'яті асоціювалася з ілюстрацією на початку підручника з української мови для 4 класу, за яким я навчалася в школі. Знайомлячись ближче з історією його життя, я все більше переконувалася у важливості і масштабності його дій не лише в селі Огульці, а навіть в Україні.

В будь-які часи були прогресивні люди, яких їх сучасники вважали «диваками». Одним з них і був Олександр Сергійович Кириченко. А завдяки Майї Тимофіївні Столяровій, яка збрала багато спогадів, архівних документів, написано портрет патріота малої батьківщини не фарбами, а справами, і самим життям.

Такі люди як Кириченко О.С та Столярова М.Т. вражають глибинами своїх душ, які є джерелом любові до рідного краю, його історії, традицій, любові до України.

Ця її робота дасть можливість підростаючим поколінням бачити взірець людини, яка по справжньому любить свою мову, традиції, українську культуру і все своє життя віддає їй збереженню. Настав час Олександра Кириченка!

*В.Будюкова, керівник гуртка «Історичне краєзнавство»,
учитель математики та інформатики Огульцівської ЗОШ І-ІІІ ст.*

